

**Лауреати Державної
премії України в галузі
науки і техніки:
Хмельницька область**

Департамент інформаційної діяльності, культури,
національностей та релігій
Хмельницької обласної державної адміністрації
Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

Серія «Видатні особистості
Хмельниччини»

**Лауреати
Державної премії України
в галузі науки і техніки:
Хмельницька область**

Біобібліографічний покажчик

Хмельницький
2022

УДК 016:001:62(477.43)(083.8)

Л13

Лауреати Державної премії України в галузі науки і техніки: Хмельницька область : біобібліогр. покажч. / Департамент інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ; уклад. О. М. Шеїн. – Хмельницький : Стрихар А. М., 2022. – 96 с. : фот. – (Видатні особистості Хмельниччини).

Друкується за рішенням редакційно-видавничої ради Хмельницької ОУНБ, протокол № 6 від 23.12.2022 р.

Укладач: *Шеїн О. М.*

Редактори: *Маковська В. В.,
Шмаль Т. А.*

Відповідальна за випуск: *Чабан К. А.*

Передмова

На небосхилі досягнень України в галузі науки і техніки яскраво сяють зорі лауреатів Державної премії. Серед них – 63 наші земляки і пов'язані з Хмельниччиною особистості – науковці, письменники, освітяни, лікарі, історики, господарники.

Мета цього видання – представити громадськості грані талантів та успіхів наших земляків, відзначених на державному рівні.

Біобібліографічний показчик складається з поданих в алфавітній послідовності інформаційних довідок про лауреатів.

Кожна довідка доповнена бібліографічним списком праць діячів та матеріалів про них, розміщених у логічній послідовності. Світлини діячів взяті з джерел, поданих у списку використаної літератури.

Бібліографічний опис матеріалів здійснено відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис», а скорочення слів у описах – за ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

Для зручності користування видання доповнює «Географічний показчик».

У показчику подано лише основні праці лауреатів та літературу про них. Для отримання детальнішої інформації пропонуємо скористатися Зведеним краєзнавчим каталогом на вебсайті бібліотеки за посиланням: http://ecatalog.ounb.km.ua/cgi-bin/irbis64r_14/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=KEZKK&P21DBN=KEZKK&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR.

З історії нагороди



Державна премія СРСР заснована Постановою ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 9 вересня 1966 року. Відповідно до положення про Державну премію СРСР, вона присуджувалася за наукові дослідження у розвитку вітчизняної науки, за роботи зі створення і впровадження в народне господарство найбільш прогресивних матеріалів, машин і механізмів; за нові високопродуктивні технологічні процеси; за впровадження передового виробничо-технічного досвіду, що має велике народногосподарське значення; за оригінальні і економічні архітектурні та технічні споруди; за глибокі теоретичні дослідження з питань державного і господарського будівництва; за найбільш талановиті високоідейні твори літератури і мистецтва.

У союзних республіках були засновані республіканські Державні премії.

Державні премії УРСР – одна з форм щорічних республіканських нагород за видатні досягнення у визначеній сфері діяльності. В УРСР були встановлені державні премії:

- в галузі науки і техніки;
- для передовиків соціалістичного змагання за видатні досягнення в труді;
- імені Т. Шевченка в галузі літератури, журналістики, мистецтва та архітектури.

Державна премія Української РСР в галузі науки і техніки заснована постановою ЦК Компартії України та Ради Міністрів УРСР від 23 квітня 1969 року.





25 жовтня 1991 року Кабінет Міністрів України перейменував Державну премію Української РСР в галузі науки і техніки у Державну премію України в галузі науки і техніки.

15 квітня 2021 року Верховна Рада України прийняла рішення про перейменування Державної премії України в галузі науки і техніки в Національну премію України імені Бориса Патона (Закон України № 1399-IX «Про

внесення змін до статті 11 Закону України «Про державні нагороди України»).

Премія присуджується:

- за видатні наукові дослідження, які сприяють подальшому розвитку гуманітарних, природничих, технічних наук, позитивно впливають на суспільний прогрес і утворюють високий авторитет вітчизняної науки у світі;

- за розроблення та впровадження нової техніки, матеріалів і технологій, нових способів і методів лікування та профілактики захворювань, що відповідають рівню світових досягнень;

- за роботи, які становлять значний внесок у розв'язання проблем охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки;

- за створення підручників для середніх загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів, що відповідають сучасним вимогам і сприяють ефективному опануванню знань, істотно впливають на поліпшення підготовки майбутніх спеціалістів.



Лауреати Державної премії України (СРСР, УРСР) в галузі науки і техніки – наші земляки

Антонюк Анатолій Євдокимович



(06.12.1934 р., м. Славута) – інженер-будівельник, кандидат технічних наук (1970), заслужений будівельник України.

У 1957 році закінчив Київський інженерно-будівельний інститут.

Трудову діяльність розпочав з будівництва підприємства у м. Жовті Води Дніпропетровської області.

З 1958 року працював інженером-конструктором у проектному інституті «Укрводоканалпроект», де брав участь у проектуванні інженерних споруд на підприємствах металургійної, хімічної, гірничодобувної промисловості як в Україні, так і за її межами. У 1966 – 1971 роках обіймав посаду керівника відділу впровадження нової техніки, раціоналізації та технічної інформації Міністерства сільського будівництва УРСР.

У 1969 році заочно закінчив аспірантуру кафедри підземних споруд, основ і фундаментів Київського інженерно-будівельного інституту. У 1972 – 1973 роках працював головним інженером-консультантом Державного проектного інституту Монгольської Народної Республіки (м. Улан-Батор). З 1973 року обіймав посаду керівника відділу конструкцій, а з 1976 року – головного інженера інституту «УкрНДІпроектреставрація». З 1983 року очолював інститут «УкрНДІпроектреставрація».

Указом Президента України № 1513/99 від 1 грудня 1999 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за розроблення конструктивних рішень у проектах реставрації пам'яток архітектури.

Про нього

Антонюк Анатолій Євдокимович // Пульс. – 2013. – 12 квіт. – С. 4 : фот.

Бабляк Дмитро Євгенович



(27.09.1930 р., м. Кам'янець-Подільський – 03.03.2008 р., м. Львів) – лікар, доктор медичних наук (1976), професор (1978).

У 1955 році закінчив Вінницький медичний інститут. Працював хірургом у Казахстані (1955 – 1959); завідувачем онкохірургічного відділу Дунаєвської районної лікарні (1959 – 1961); аспірантом кафедри торакальної хірургії і анестезіології Київського інституту удосконалення лікарів (1961 – 1964); асистентом (1965 – 1967), доцентом (1967 – 1978), професором (1978 – 1997, 2000 – 2005), завідувачем (1997 – 2000) кафедри торакальної / шпитальної хірургії Львівського медичного університету. Був організатором і керівником Львівського міжобласного центру серцево-судинної хірургії (1987 – 1993).

Напрями наукових досліджень: опрацювання нових методів хірургічного лікування патології серця, магістральних судин, легень, стравоходу, середостіння; грудна хірургія вродженої і невідкладної патології новонароджених і дітей; опрацював оригінальну методику автовенозної пластики при синдромі верхньої порожнистої вени.

Указом Президента України № 1302/2000 від 5 грудня 2000 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за монографію «Тромбоемболія гілок легеневих артерій та посттромбоемболічна легенева гіпертензія: діагностика, лікування та профілактика» (в співавторстві).

Про нього

1. Федорів Я.-Р. М. Бабляк Дмитро Євгенович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2003. – Т. 2. – С. 36-37.
2. Віленський Ю. Дмитро Євгенович Бабляк: хірургія як поклик долі // Серце і судини. – 2008. – № 4. – С. 116-117.

3. Кулдик Л. Бабляк Дмитро Євгенович (27.09.1930) // Професори ЛНМУ ім. Д. Галицького. – Львів, 2006. – С. 6.

Бажан Микола Платонович



(26.09(9.10)1904 р., м. Кам'янець-Подільський – 23.11.1983 р., м. Київ) – письменник, філософ, громадський діяч, перекладач, поет, академік АН України (1951), заслужений діяч науки України (1966), заслужений діяч мистецтв Грузії (1964), народний поет Узбекистану.

У 1943 – 1949 роках був заступником голови РНК (Ради Міністрів) УРСР.

У 1923 році, після закінчення Уманського кооперативного технікуму, переїжджає до Києва, де навчається спочатку в кооперативному інституті, а потім в інституті зовнішніх зносин. Перший вірш Бажана було опубліковано в «Жовтневому збірнику панфутуристів», який вийшов у світ в 1923 році в Києві. У 1926 році в Харкові виходить перша книга поета – «Сімнадцятий патруль», присвячена героїці громадянської війни.

У 1940 році М. П. Бажан вступає у ВКП(б). Свою літературну діяльність до кінця життя він поєднав з активною державною та громадською роботою.

У період радянсько-німецької війни – у діючій армії, був редактором газети «За Радянську Україну». У 1943 році публікує книгу «Сталінградський зошит», у 1948 році – цикл «Англіїські враження», у 1952 році – книгу «Біля Спаської вежі».

У 1960 – 1970 роках продовжував активну літературну діяльність. З друку виходять його збірки: «Італійські зустрічі» (1961), «Чотири розповіді про надію» (1967), «Уманські спогади» (1972), поеми «Політ крізь бурю» (1964) та «Нічні роздуми старого майстра» (1976).

Автор літературно-критичних творів «Дружба народів – дружба літератур» (1954), «Люди, книги, дати» (1962).

У 1953 – 1959 роках був головою правління Спілки письменників України.

Бажану М. належать переклади поем Шота Руставелі «Витязь у тигровій шкурі» (1937), Алішера Навої «Фархад і Ширін» (1947), Давида Гурамішвілі «Давитіані» (1949), віршів О. Пушкіна, В. Маяковського, С. Чіковані, Ю. Словацького, Ц. Норвіда, Я. Івашкевича, Р. М. Рільке та інших.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 565 від 21 грудня 1971 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за шеститомну працю «Історія українського мистецтва» (в співавторстві).

Окремо видані твори М. П. Бажана

1. **Маловідомі мистецькі сторінки** / М. П. Бажан ; упоряд. М. Г. Лабінський. – Київ : Криниця, 2014. – 814 с.

2. **Вибрані твори** : у 2-х т. – Київ : Українська енциклопедія.

Т. 1 : Вірші та поеми. – 2003. – 606 с.

Т. 2 : Переклади. – 2004. – 606 с.

3. **Політ крізь бурю** : вибр. твори. – Київ : Криниця, 2002. – 606 с.

4. **Історія українського мистецтва** : в 6 т. : дослідження / Наук.-дослід. ін-т теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури; ред. М. П. Бажан. – Київ : Мистецтво, 1966 – 1968.

Т. 1 : Мистецтво найдавніших часів та епохи Київської Русі / ред. М. П. Бажан. – 1966. – 453 с.

Т. 2 : Мистецтво XIV – першої половини XVII століття / ред. Ю. П. Нельговський. – 1967. – 471 с.

Т. 3 : Мистецтво другої половини XVII – XVIII століття / П. Г. Юрченко, М. П. Цапенко, М. Т. Гембарович. – 1968. – 439 с.

Т. 4 : Мистецтво кінця XVIII – першої половини XIX століття. Кн. 1 / ред. Я. П. Затенацький. – 1969. – 363 с.

Т. 5 : Радянське мистецтво 1917 – 1941 років / ред. В. І. Касіян. – 1967. – 479 с.

Т. 6 : Радянське мистецтво 1941 – 1967 років / ред. М. П. Бажан. – 1968. – 451 с.

Про нього

1. **Будзей О.** Монографія про Миколу Бажана // Подолянин. – 2019. – 7 черв. – С. 2.
2. **Будзей О.** Родовід Миколи Бажана. Ще Поржецькі // Подолянин. – 2019. – 26 квіт. – С. 3.
3. **Будзей О.** Родовід Миколи Бажана. Дід Аркадій // Подолянин. – 2019. – 29 берез. – С. 6 : фот.
4. **Будзей О.** «От би Бажанові та Тичинине вухо!» // Подолянин. – 2019. – 22 берез. – С. 2.
5. **Брага І.** «Перехресні стежки» двох митців: Микола Бажан і Дмитро Шостакович // Дивослово. – 2017. – № 6. – С. 29-36.

Барановський Герман Олексійович



(15.08.1926 р., м. Кам'янець-Подільський – 16.03.2007 р., м. Харків) – український фахівець у галузі радіозв'язку, кандидат технічних наук (1980).

У 1949 році закінчив Московський інститут інженерів зв'язку. Працював у Московському науково-дослідному інституті. Далі працював на Харківському приладобудівному заводі. З 1956 року був на цьому заводі головним конструктором. З 1959 року начальник комплексу – головний конструктор Харківського особливого конструкторського бюро. З 1968 року був директором Української філії Науково-дослідного інституту вимірювальної техніки. З 1986 року – провідним науковим співробітником.

Напрями наукової діяльності: розробка, виробництво, впровадження систем радіотехнічного керування та траєкторії вимірювань польоту під час льотних випробувань балістичних і крилатих ракет. Усі наукові праці засекречені.

Постановою Центрального Комітету Компартії СРСР і Ради Міністрів СРСР у 1983 році удостоєний Державної премії СРСР за створення спеціальної радіосистеми (в співавторстві).

Про нього

Лapidус Б. Г. Барановський Герман Олексійович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2003. – Т. 2. – С. 232.

Березанська Софія Станіславівна



(15.05.1924 р., м. Кам'янець-Подільський) – українська археологиня, докторка історичних наук (1977).

У 1948 році закінчила Київський університет. З 1953 року працювала в Інституті археології АН УРСР (нині Інститут археології НАН України): з 1966 року – старший науковий співробітник, у 1986 – 1997 роках – провідний науковий співробітник.

Досліджувала історію населення Північної України часів раннього, середнього та пізнього бронзового віку.

Провела близько 40 археологічних експедицій, серед яких багаторічні біля села Пустинка Чернігівської області, в урочищі Усове Озеро Донецької області та села Гордіївка Вінницької області.

Обґрунтувала концепцію культурного розвитку населення Північної України від північно-східних варіантів трипільської культури через пам'ятки культури шнурової кераміки до східнотшинецької і білогородівської культур (раннього залізного віку) і далі до ранньослов'янських утворень.

Виділила культуру багатопружкової кераміки, східнотшинецьку культуру та лебедівську культуру. Розробила методику виявлення та повного розкриття всіх житлових споруд на досліджуваній пам'ятці.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 620 від 13 грудня 1977 року удостоєна Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за монографію «Археологія Української РСР» в трьох томах, опубліковану в 1971 – 1975 роках (в співавторстві).

Про неї

1. **Березанська Софія Станіславівна** // Українська радянська енциклопедія : в 12 т. – Київ, 1985. – Т. 12. – С. 538-539.

2. **Отрошенко В. В.** Березанська Софія Станіславівна // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2003. – Т. 2. – С. 495.

3. **Березанська Софія Станіславівна** // Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX – XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 126-127.

Білоус Анатолій Григорович



(8.05.1951 р., с. Грушка Кам'янець-Подільського району) – хімік, доктор хімічних наук (1991), професор (1997). Академік Національної академії наук України (2009).

У 1974 році закінчив Київський політехнічний інститут. У 1974 – 1978 рр. працював у Московському науково-дослідному фізико-хімічному інституті. З 1978 року працював у Києві в Інституті загальної та неорганічної хімії імені Володимира Вернадського НАН України.

Основний напрям досліджень – вивчення умов утворення, структурних особливостей та властивостей складних оксидних систем, а також розробка на їх основі високоефективних функціональних матеріалів. Під його керівництвом розроблено та впроваджено в народне господарство нові складні оксидні

матеріали та елементи на їх основі різноманітного функціонального призначення: надвисокочастотні керамічні резонатори і діелектричні підкладки для гібридних інтегральних схем, які використовуються в апаратурі систем зв'язку; низьковольтні термостабілізовані керамічні нагрівні елементи для двигунів внутрішнього згоряння і дизельних двигунів; висококоерцетивні дрібнодисперсні порошки із заданою формою часточок для систем магнітного запису. Вперше розробив нові провідні матеріали на основі оксидів із структурою дефектного перовскиту, які нині активно досліджуються у багатьох лабораторіях світу.

Указом Президента України № 1121/2008 від 1 грудня 2008 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Інтерметаліди, гідриди та оксиди як основа нових енергоощадних матеріалів» (в співавторстві).

Про нього

Фокіна З. А. Білоус Анатолій Григорович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2003. – Т. 2. – С. 832-833.

Білоус Аполлон Максимович



(27.01.1929 р., м. Кам'янець-Подільський – 04.01.1999 р., м. Харків) – кріобіолог, доктор медичних наук (1969), професор (1970).

У 1955 році закінчив Київський медичний інститут. Працював у місті Алчевськ Луганської області. У 1956 році закінчив курси удосконалення кваліфікації в Українському науково-дослідному інституті ортопедії та травматології імені Михайла Ситенка.

У 1957 році розробив новий напрямок у травматології – регуляторну роль мікроелементів у процесах регенерації кістки.

Працюючи у Харківському науково-дослідному інституті ортопедії та травматології, обіймав такі посади: у 1958 –

1960 рр. – клінічного ординатора, у 1960 – 1962 рр. – наукового співробітника клініки НДІ, у 1962 – 1971 рр. – завідувача біохімічної лабораторії, одночасно у 1962 – 1965 рр. – виконувача обов'язків ученого секретаря НДІ.

З 1971 року працював в Інституті проблем кріобіології й кріомедицини Академії наук УРСР. Один з ініціаторів і організаторів загальної науково-технічної програми з проблем кріобіології. Разом із колективом створив єдину молекулярно-клітинну концепцію кріопошкоджень.

Указом Президента України № 661/92 від 12 грудня 1992 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Створення наукових основ та методів кріоконсервування клітинних суспензій і їх застосування у медицині» (в співавторстві).

Про нього

1. **Бабійчук Г. О.** Білоус Аполлон Максимович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2003. – Т. 2. – С. 833.

2. **Академік Аполлон Максимович Білоус** – уродженець Кам'янця-Подільського // Мазурик Є. В. Нариси про минуле і сьогодення медицини Кам'янця-Подільського та Хмельниччини. – Кам'янець-Подільський, 1999. – С. 234-237.

3. **Мазурик Є.** Академік Аполлон Максимович Білоус – уродженець Кам'янця-Подільського // Медична газета України. – 1998. – № 2-3. – С. 22.

Брега Галина Степанівна



(15.04.1935 р., с. Хутір Шепетівського району) – українська історикиня, дослідниця проблем історії культури і науки ХХ століття, історії міжнародних відносин, кандидатка історичних наук (1973).

У 1958 році закінчила Луцький педагогічний інститут. У 1958 – 1960 роках – викладач історії в технікумі у Рівному. У 1960 – 1966 роках – інструктор, секретар,

перший секретар Рівненського обласного комітету ЛКСМУ, у 1966 – 1970 роках – заступник завідувача відділу шкільної молоді ЦК ВЛКСМ у Москві. У 1970 – 1973 роках – навчалась в аспірантурі Академії суспільних наук при ЦК КПРС. У 1973 – 1975 роках – інструктор відділу науки та навчальних закладів ЦК Компартії України. У 1975 – 1981 роках – молодший науковий співробітник, у 1981 – 2000 роках – старший науковий співробітник відділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва, відділу історії української культури Інституту історії України НАН України.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 464 від 11 грудня 1984 року удостоєна Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за цикл робіт «Історичні зв'язки і дружба російського, українського, білоруського та молдавського народів у братньому союзі народів СРСР» (в співавторстві).

Про неї

85 років з дня народження Галини Степанівни Бреги // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2020 рік: реком. бібліогр. довід. / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ; Хмельниц. міська орг. НСК України; уклад. : О. М. Шеїн, В. М. Борейко; ред. В. В. Маковська; відп. за вип. К. А. Чабан. – Хмельницький, 2019. – С. 32.

Брицин Віктор Михайлович



(13.03.1951 р., м. Кам'янець-Подільський) – український мовознавець, доктор філологічних наук (1991), професор (1993).

У 1973 році закінчив Київський університет. У 1976 – 1991 рр. працював в Інституті мовознавства імені Олександра Потебні: молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником, з 1989 року – завідувачем

сектору соціолінгвістики. У 1991 – 1997 рр. працював в Інституті української мови НАН України: заступником директора з наукової роботи, завідувачем відділу теорії мовної комунікації та соціолінгвістики. З 1998 року – заступник директора Інституту мовознавства імені Олександра Потебні НАН України.

Досліджує українську та російську мови в царинах синтаксису, граматичної семантики, стилістики та культури мовлення, соціолінгвістики, лексикології. Співавтор російсько-українського (1996) і українсько-російського (2000) словників, що охоплюють сферу ділового спілкування.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 300 від 6 грудня 1989 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за лексикографічну працю «Словник мови Шевченка» (у двох томах), опублікований 1964 року, та «Словарь языка русских произведений Шевченко» (у двох томах), опублікований у 1985 – 1986 роках (в співавторстві).

Про нього

1. **Рябець Л. В.** Брицин Віктор Михайлович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2004. – Т. 3. – С. 463.

2. **Скляренко В. Г.** Брицин Віктор Михайлович // Українська мова : енциклопедія. – Київ, 2000. – С. 53.

Войціцький Володимир Михайлович



(31.01.1950 р., м. Кам'янець-Подільський) – доктор біологічних наук, професор, академік АН ВШ України.

У 1972 році закінчив Київський національний університет імені Тараса Шевченка. У 1978 році – аспірантуру МДУ за спеціальністю «Молекулярна біологія». З 1978 року працював асистентом кафедри біохімії Київського національного

університету імені Тараса Шевченка, з 1982 року – доцентом кафедри біохімії. З 1992 року – професор кафедри біохімії. У 1979 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Дослідження електрогенної активності бактеріородопсину в модельних водно-ліпідних системах», у 1990 році – докторську дисертацію на тему «Кальцій-транспортуюча система саркоплазматичного ретикулуму скелетних м'язів на ранніх етапах променевої дії». Коло наукових інтересів вченого: радіаційна біохімія та радіоекологія; дослідження впливу іонізуючої радіації на структурно-функціональні властивості мембран еритроцитів тонкого кишечника, гепатоцитів, формених елементів крові.

Автор понад 350 наукових та науково-методичних праць, серед них у співавторстві 38 підручників, навчальних посібників, наукових видань (монографій), співавтор циклу підручників для ЗОШ (перекладені російською, угорською та румунською мовами).

Указом Президента України № 1256/98 від 17 грудня 1998 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за підручник «Біохімія» (в співавторстві).

Про нього

Кучеренко М. Є. Войціцький Володимир Михайлович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2006. – Т. 5. – С. 51.

Ганапольський Єль Маркович



(08.09.1930 р., м. Проскурів – 20.12.2019 р., м. Київ) – учений в галузі радіофізики та квантової акустики твердого тіла, член-кореспондент Національної академії наук України (1997).

З 1956 року працював в Інституті радіофізики та електроніки. У 2001 році очолив відділ акустичної та електромагнітної спектроскопії. Створив принципово нові методи збудження гіперзвукових хвиль з

рекордно високими частотами, відкрив цілу низку явищ при поширенні гіперзвуку в твердому тілі, зокрема акустичний парамагнітний резонанс (АПР) у діелектричних і напівпровідникових кристалах з парамагнітними центрами із сильною електрон-фононою взаємодією. На основі цього започаткував галузь у радіоспектроскопії, яка отримала назву гіперзвукової АПР спектроскопії твердого тіла. Відкрив явища монохроматичної квантової генерації когерентних фононів, створивши квантовий генератор когерентного гіперзвуку (фазер), нелінійного самофокусування гіперзвуку та його зворотного розсіювання в неоднорідних кристалах. Під керівництвом вченого створено новий клас запам'ятовуючих пристроїв – гіперзвукових ліній затримки НВЧ-сигналів, які знайшли широке застосування в космічній радіолокаційній техніці.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 417 від 5 грудня 1986 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за цикл робіт «Відкриття та дослідження динамічних явищ, пов'язаних з фононними взаємодіями у магнітних кристалах» (у співавторстві).

Про нього

Почаніна І. Є. Ганапольський Єль Маркович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2006. – Т. 5. – С. 366.

Горіцький Олексій Васильович



(21.02.1962 р., с. Онацьківці Шепетівського району) – український учений, доктор фізико-математичних наук (2005), кандидат технічних наук.

У 1985 році закінчив Київський інженерно-будівельний інститут.

Трудову діяльність розпочав старшим інженером Управління виробничої комплектації тресту «Київміськбуд-2»,

потім виконробом будівничого управління № 43.

З квітня 1987 року був переведений в Інститут «Київоргбуд» Головкиївміськбуду, спочатку керівником групи, провідним інженером, потім – завідуючим лабораторією радіаційного контролю будівельних матеріалів.

З жовтня 1991 року по 1996 рік – директор, генеральний директор науково-виробничої фірми «РОСА» (радіаційні обстеження та ситуаційний аналіз) Держкомчорнобилю України.

В жовтні 1996 року призначений заступником генерального директора наукового центру радіаційної медицини Академії медичних наук України з розвитку, а в 2003 році – заступником директора з наукової роботи Всеукраїнського науково-дослідного інституту цивільного захисту населення Міністерства з надзвичайних ситуацій України.

Указом Президента України № 1302/2000 від 5 грудня 2000 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл досліджень, розробку та впровадження технологій, організації та управління будівництвом в умовах підвищеного радіаційного впливу.

Література

1. Система заходів по зниженню колективної дози опромінення населення м. Києва / О. В. Горіцький, М. І. Захарчук, В. П. Сабадир; Акад. буд-ва України; редкол. : Г. К. Злобін та ін. – Київ : [б. в.], 1997. – 27 с. : іл., табл.

2. Методи вирішення проблем радіаційної безпеки в будівництві / О. В. Горіцький, Г. В. Желудков, О. М. Лівінський та ін.; Акад. буд-ва України; редкол. : Г. К. Злобін та ін. – Київ : [б. в.], 1997. – 22 с. : іл.

3. Методи роботи тимчасових органів управління в умовах важкої аварії на АЕС / О. В. Горіцький, Г. К. Злобін, В. О. Величко та ін.; Акад. буд-ва України. – Київ : [б. в.], 1997. – 19 с. : іл., табл.

4. Методи формування будівельної програми у випадку важкої аварії на АЕС / О. В. Горіцький, В. Я. Пінчук, В. О. Величко та ін.; Акад. буд-ва України. – Київ : [б. в.], 1997. – 19 с. : іл., табл.

5. **Методичний підхід до аналізу методів швидкісного будівництва в умовах радіаційної аварії** / В. О. Величко, О. В. Горіцький, О. М. Лівінський та ін.; Акад. буд-ва України; [редкол. : Г. К. Злобін (голов. ред.) та ін.]. – Київ : [б. в.], 1997. – 10 с. : іл.

Про нього

Горіцький Олексій Васильович : біобібліогр. список літ. – Полонне : [б. в.], 2013. – 6 с.

Городній Микола Михайлович



(29.07.1936 р., с. Топчіївка Чернігівського району Чернігівської області) – агрохімік, ґрунтознавець, заслужений працівник вищої школи України, доктор сільськогосподарських наук (1985), професор (1986), академік УААН (1995), лауреат премії ім. Д. Прянишникова (1981). Нагороджений орденом «За заслуги» 3-го (1998) та 2-го (2004) ступенів.

У 1958 році закінчив Українську сільськогосподарську академію. Протягом 1958 – 1961 років був завідувачем районної агрохімічної лабораторії на Хмельниччині. З 1961 року працював в Українській сільськогосподарській академії: деканом факультету агрохімії і ґрунтознавства (1967 – 1972 рр., 1983 – 1986 рр.), завідувачем кафедри агрохімії та якості продукції рослинництва (з 1991 року), водночас з 2002 року – директором НДІ агротехнологій та якості продукції рослинництва при Університеті.

Вивчав теорію і практичні аспекти використання добрив в Україні, явище біоконверсії органічних відходів з метою отримання нових екологічно безпечних добрив для біологічного землеробства.

Указом Президента України № 1190/96 від 11 грудня 1996 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за науково-технічну розробку української

комплексної системи переробки органічних відходів «Біоекотех» (в співавторстві).

Про нього

Бикін А. В. Городній Микола Михайлович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2006. – С. 295 : фот.

Григорук Валерій Іванович



(18.07.1951 р., с. Хижники Хмельницького району) – фізик, доктор фізико-математичних наук (2001), професор (2003).

У 1973 р. закінчив Київський університет, у 1976 р. – аспірантуру. У 1978 – 1980 рр. служив у лавах Збройних Сил.

У Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка працював на посадах: молодший науковий співробітник, асистент, доцент, декан радіофізичного факультету. З 2002 р. по 2007 р. – завідувач кафедри квантової радіофізики; з 2008 р. – проректор з наукової роботи. Автор понад 200 наукових статей і науково-методичних робіт, трьох патентів України, чотирьох підручників для студентів вищих навчальних закладів «Лазерна фізика» (1997, 1999), «Експериментальна лазерна фізика» (2004), «Експериментальна лазерна оптика» (2007), «Нелінійні та лазерні процеси в оптичних волокнах» (2008) тощо.

Указом Президента України № 1168/2001 від 3 грудня 2001 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за створення підручника для студентів ВНЗ «Лазерна фізика».

Література

1. **Керований волоконно-оптичний відгалужувач** // Український фізичний журнал. – 2001. – № 2. – С. 256-258.

2. **Новий метод отримання вуглицевих наноструктур з використанням оптики ближнього поля** // Украинский химический журнал. – 2006. – № 1. – С. 13-15.

3. Температурні ефекти коефіцієнта відбиття міліметрових електромагнітних хвиль від води та тіла людини // Фізика живого. – 2007. – № 1. – С. 75-82.

Гуменюк Галина Денисівна



(8.01.1937 р., с. Степанівка Кам'янець-Подільського району) – біологиня, кандидатка біологічних наук (1969), докторка сільськогосподарських наук (1996), професорка (2006). Нагороджена Нагрудним знаком Держстандарту України «За заслуги в стандартизації, метрології, сертифікації та акредитації» (1998).

Після закінчення школи працювала в с. Смотрич секретаркою прокуратури, а з листопада 1956 року – завідувачкою загального відділу районного комітету ЛКСМ України.

У 1962 році закінчила Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут. Працювала в навчально-дослідному господарстві на посаді зоотехніка з племінної роботи.

У 1966 – 1969 роках навчалася в аспірантурі Української сільськогосподарської академії на кафедрі відгодівлі сільськогосподарських тварин.

З 1970 року працювала в Українській філії Всесоюзного науково-дослідного інституту комбікормової промисловості (з 1992 року – Київський інститут хлібопродуктів) старшим науковим співробітником, завідувачем лабораторії якості сировини та готової продукції. З 2001 року – завідувачка кафедри стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції Національного аграрного університету в Києві.

Займалась оцінкою якості сировини та готової продукції. Працювала над удосконаленням системи контролю якості сировини і комбікормів, розробила ряд прискорених і експрес-методів, які покладено в основу державних стандартів. Під її керівництвом розроблено способи переробки відходів різних виробництв харчової промисловості та отримано 6 нових видів

високобілкових кормів. З 1992 року займалась стандартизацією продукції борошно-круп'яного та комбікормового виробництва, зернових культур, методів контролю якості та безпечності, які гармонізовані з міжнародними та європейськими, а також стандартизацією термінології цих виробництв.

З 2001 року викладала в Національному університеті біоресурсів та природокористування України, була першою завідувачкою кафедри стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції (2001 – 2008; 2011 – 2015). З 2008 по 2011 роки працювала професором цієї кафедри.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 417 від 2 грудня 1985 року удостоєна Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за розробку методів регуляції біосинтетичних процесів у організмі та впровадження створених на їх основі способів підвищення продуктивності сільськогосподарських тварин.

Про неї

Гуменюк Галина Денисівна // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2007. – Т. 7. – С. 51.

Доброчаєва Дарія Микитівна



(30.03.1916 р., с. Хижники Хмельницького району – 01.12.1995 р., м. Київ) – учена-ботанік, докторка біологічних наук (1978), заслужена діячка науки УРСР (1982).

У 1938 році закінчила Харківський університет. Працювала завідувачою музеєм Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного АН УРСР.

Основні праці – систематика вищих рослин, флористика, ботанічна географія, музеєзнавство.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 664 від 25 грудня

1969 року удостоєна Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за багатомісячну працю «Флора УРСР» (у співавторстві).

Про неї

Вчений, поет, філософ // Наука і культура. – Київ, 1988. – Вип. 22. – С. 184-190.

Заїка Микола Іванович



(17.12.1935 р., м. Полонне – 18.09.2001 р., м. Київ) – фізик, доктор фізико-математичних наук (1976), професор (1988).

У 1957 році закінчив Київський університет. У 1957 – 1970 рр. працював в Інституті фізики АН УРСР. З 1970 р. – в Інституті ядерних досліджень НАНУ. У 1975 – 1978 рр. – заступником директора з наукової роботи, у 1978 – 2000 рр. – завідувачем відділу поляризації процесів. За сумісництвом – професором Київського університету (1991 – 1997 рр.).

Наукові дослідження у галузі експериментальної ядерної фізики: ядерні реакції, поляризаційні явища, динаміка спінів в електромагнітних полях і прискорювачах, фізика та техніка поляризованих іонів.

Указом Президента України № 1513/99 від 1 грудня 1999 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл наукових праць «Закономірності та аномальні явища в ядерних процесах».

Про нього

Дорошко Н. Л. Заїка Микола Іванович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2010. – Т. 10. – С. 112 : фот.

Зайчук Валентин Олександрович



(27.08.1949 р., м. Старокостянтинів) – економіст, дипломат, кандидат педагогічних наук, професор.

У 1971 році закінчив Київський державний педагогічний інститут імені М. Горького.

З 1966 по 1967 роки працював слюсарем у м. Київ. З 1971 по 1973 рр. – вчителем української мови і літератури Лебедівської, Музичанської середньої школи Київської області. З 1972 по 1973 роки служив в армії. З 1973 по 1975 роки працював організатором позакласної та позашкільної роботи, заступником директора з навчально-виховної роботи, директор Гореницької СШ Києво-Святошинського району.

У 1975 – 1982 рр. був директором Боярської СШ № 3. У 1982 – 1988 рр. – заступником завідувача Київського обласного відділу народної освіти. У 1988 – 1991 рр. – перший заступник начальника Київського облуправління народної освіти. У 1991 – 1992 рр. – заступник міністра народної освіти України, голова комітету з професійно-технічної освіти. У 1992 – 1995 рр. – заступник міністра, 1995 – 1997 рр. – перший заступник міністра освіти України. У 1997 – 1999 рр. – заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки АПНУ. З січня по грудень 1999 року – міністр освіти України.

З травня 2000 по вересень 2001 рр. – Надзвичайний та Повноважний Посол України в Литовській Республіці. З липня 2001 по червень 2002 рр. – державний секретар Міністерства освіти та науки України. З червня 2002 року – керівник апарату Верховної Ради України. Заслужений працівник народної освіти України (1999).

Указом Президента України № 1480/2003 від 23 грудня 2003 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за підручник «Мікроелектроніка: прилади, матеріали, технологія» (в співавторстві).

Про нього

Держалюк М. С. Зайчук Валентин Олександрович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2010. – Т. 10. – С. 135 : фот.

Зозуля Іван Савович



(12.08.1939 р., с. Волоське Хмельницького (до 2020 року – Деражнянського) району) – учений-невролог, доктор медичних наук (1990), професор (1992), заслужений діяч науки і техніки України (1998), академік Академії наук вищої школи (1994).

У 1965 році закінчив Чернівецький медичний інститут. У 1965 – 1967 рр. працював лікарем-невропатологом у Вовковинецькій дільничній лікарні, згодом в нейрохірургічному відділенні Хмельницької обласної лікарні.

У 1970 році закінчив ординатуру на кафедрі нервових хвороб Київського державного інституту удосконалення лікарів. Після закінчення працював завідуючим неврологічним відділенням Київської обласної клінічної лікарні (1970 – 1978 рр.). Автор понад 500 друкованих праць, 12 підручників і монографій, 25 навчальних посібників, 34 винаходів.

Указом Президента України № 617/93 від 31 грудня 1993 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Початкові та зворотні форми порушень мозкового кровообігу. Розробка і впровадження у практику нових методів профілактики, діагностики, лікування та реабілітації в Україні».

Література

1. **Моє життя – моя доля** : автобіогр. нарис. – Вінниця : ТОВ «Меркюрі – Поділля», 2021. – 176 с. : фот.
2. **Діагностика, комплексне лікування, реабілітація, профілактика і організаційні заходи з питань церебрального**

інсульту / І. С. Зозуля, В. І. Боброва. – Київ : [б. в.], 2005. – 71 с.

3. **Невідкладна допомога** хворим з гострою кардіальною патологією на догоспітальному етапі / І. С. Зозуля, Т. І. Ганджа, М. Ф. Соколов та ін. – Київ : [б. в.], 2007. – 30 с. – Бібліогр. : с. 29.

4. **Невідкладні стани** при гострих отруєннях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., лікарів-інтернів та лікарів-слухачів курсів післядипломної освіти / І. С. Зозуля, О. В. Іващенко, В. І. Боброва та ін. – Київ : [б. в.], 2008. – 102 с. – Бібліогр. : с. 101-102.

5. **Особливості перебігу** атипових форм мозкових інсультів ішемічного характеру: (діагностика, клініка, лікування) / І. С. Зозуля, В. І. Боброва, О. В. Костовський. – Київ : [б. в.], 2005. – 105 с. – Бібліогр. : с. 130-156.

Про нього

1. **Зозуля Іван Савович** // Музика В. Вовковинці – краплина України-2 : історико-етногр. нарис про селище Вовковинці Деражнян. р-ну. – Хмельницький, 2012. – С. 73.

2. **Розвиток охорони здоров'я** у повоєнний час // Фомов М. І. Нариси історії медицини Деражнянщини: (до 110-ї річниці відкриття район. лікарні). – 2-ге вид., випр., доповн. – Деражня, 2012. – С. 71-72.

3. **Зозуля Іван Савович** // Фомов М. І. Нариси історії медицини Деражнянщини: (до 110-ї річниці відкриття район. лікарні). – 2-ге вид., випр., доповн. – Деражня, 2012. – С. 155-157.

4. **Галерея славетних імен** нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна : ілюстр. іст. нарис / О. Кохановський В. Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 87.

5. **Зозуля Іван Савович** // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біогр. вид. – Київ, 2003. – Вип. 1. – С. 166.

Кабишев Борис Петрович



(08.04.1935 р., с. Мар'янівка Хмельницького району – 10.08.2004 р., м. Чернігів) – геолог, доктор геолого-мінералогічних наук (1982), професор (1992), лауреат премії ім. В. Вернадського АН УРСР (1990), заслужений діяч науки і техніки України (1996).

У 1959 році закінчив Львівський політехнічний інститут. Відтоді працював у Березівській нафтогазорозвідувальній експедиції тресту «Тюменьгеологія» (РФ). У 1962 – 2004 рр. – у Чернігівському відділенні Українського геолого-розвідувального інституту: 1977 – 1984 рр. – завідувачем відділу прогнозу нафтогазоносності, 1984 – 1989 рр. – завідувачем відділу напрямів нафтогазопошукових робіт, 1989 – 2000 рр. – директором, 2001 – 2004 рр. – головним науковим співробітником.

Основні напрями наукових досліджень: вивчення тектоніки, палеотектоніки нафтових регіонів; формування нафтових і газових родовищ, прогноз нафтогазоносності з кількісним оцінюванням прогнозованих ресурсів у Дніпровсько-Донецькій западині.

Постановою Кабінету Міністрів України № 355 від 14 грудня 1991 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за серію монографій та атлас «Геологія і нафтогазоносність Дніпровсько-Донецької западини як наукова основа прогнозу та пошуків родовищ нафти і газу» (в співавторстві).

Про нього

Кабишев Ю. Б. Кабишев Борис Петрович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2011. – Т. 11. – С. 640 : фот.

Капиця (Капіца) Михайло Степанович



(05.11.1921 р., с. Юрківці Кам'янець-Подільського повіту Подільської губернії – 15.11.1995 р., м. Москва) – дипломат, історик, Надзвичайний і Повноважний Посол СРСР (1960), доктор історичних наук (1958), професор (1960), член-кореспондент РАН (1987).

У 1941 році закінчив Московський педагогічний інститут іноземних мов і Вищу дипломатичну школу МЗС СРСР (Москва, 1948). Працював у посольстві СРСР у Китаї (1943 – 1947 рр., 1950 – 1952 рр.); в центральному апараті МЗС СРСР (1947 – 1950 рр.); у Московському інституті міждержавних відносин (1952 – 1960 рр.); водночас – радником-експертом. У 1956 – 1960 рр. – заступником Далекосхідного відділу, у 1966 – 1970 рр. – завідувачем відділу Південно-Східної Азії, у 1970 – 1982 рр. – завідувачем 1-го Далекосхідного відділу МЗС СРСР; 1961 – 1962 рр. – Надзвичайний і Повноважний Посол СРСР у Пакистані; у 1962 – 1987 рр. – завідуючим кафедрою історії Азії та Африки Московського університету; у 1982 – 1987 рр. – заступником міністра іноземних справ СРСР; у 1986 – 1987 рр. – головою Комісії СРСР у справах ЮНЕСКО; у 1987 – 1994 рр. – директором Інституту сходознавства РАН (Москва). Досліджував проблеми новітньої історії Китаю, міжнародних відносин на Далекому Сході й у Південно-Східній Азії.

Постановою Центрального Комітету Компартії СРСР і Ради Міністрів СРСР у 1982 році удостоєний Державної премії СРСР в галузі науки і техніки.

Про нього

Мацько В. Капіца Михайло Степанович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2012. – Т. 12. – С. 249 : фот.

Катеринчук Іван Степанович



(10.04.1960 р., с. Загінці Хмельницького (до 2020 року – Деражнянського) району) – учений в галузі озброєння та військової техніки, полковник, доктор технічних наук, заслужений працівник освіти України (2009), професор кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана

Хмельницького.

У 1992 році закінчив з відзнакою Військову академію протиповітряної оборони імені Г. К. Жукова. У 2005 році – докторантуру при Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

У 1998 році захистив кандидатську дисертацію «Спеціальне математичне та програмне забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки рішень на вогневу поразку супротивника». У 2006 році – докторську дисертацію «Розвиток інформаційного та математичного забезпечення функціонування системи управління у складі технічного оснащення Державної прикордонної служби України».

Є одним з провідних фахівців у галузі інформаційних технологій та математичного моделювання процесів забезпечення національної безпеки та охорони державного кордону. Галузь наукових інтересів: інформаційні технології, математичне моделювання, високотехнологічні зразки озброєння і військової техніки, моделювання процесів забезпечення національної безпеки та охорони державного кордону, інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень. Робить значний внесок у формування наукового потенціалу Державної прикордонної служби України.

Указом Президента України № 330/2012 від 18 травня 2012 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки у 2011 році за роботу «Система оперативного управління силами та засобами у кризових ситуаціях».

Квасницький Олексій Володимирович



(12(25).11.1900 р., с. Лиса Гора Миколаївської області – 27.11.1989 р., м. Полтава) – фізіолог, Герой Соціалістичної Праці (1966), академік АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР (1960).

У 1925 році закінчив Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут.

У 1926 – 1930 рр. викладав фізіологію у Вінницькому сільськогосподарському технікумі. У 1931 – 1941 рр. – науковий співробітник науково-дослідного інституту свинарства (м. Полтава). З 1934 по 1971 роки очолював кафедру фізіології сільськогосподарських тварин Полтавського сільськогосподарського інституту.

З 1944 року працював завідувачем лабораторії фізіології розмноження тварин Полтавського науково-дослідного інституту свинарства.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 553 від 4 грудня 1974 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за фракційний метод штучного осіменіння свиней.

Література

1. Искусственное осеменение свиней. – Киев : [б. и.], 1961. – 53 с.
2. Новое в физиологии размножения животных. – Москва : [б. и.], 1950. – 79 с.
3. Физиология пищеварения у свиней. – Москва : [б. и.], 1951. – 103 с.

Про нього

1. Квасницький Олексій Володимирович // Історія Академії наук Української РСР. – Київ, 1982. – С. 684.
2. Квасницький Олексій Володимирович // Українська радянська енциклопедія. – 2-ге вид. – Київ, 1980. – Т. 5. – С. 84.

3. **Квасницький Олексій Володимирович** // Радянська енциклопедія історії України. – Київ, 1970. – Т. 2. – С. 326.

4. **Квасницький Олексій Володимирович** // Учені вузів Української РСР. – Київ, 1968. – С. 197.

Кириленко Володимир Анатолійович



(09.01.1974 р., м. Васильків Київської області) – учений в галузі озброєння та військової техніки та національної безпеки у сфері прикордонної безпеки, полковник запасу, доктор військових наук (2010), професор (2015), заслужений діяч науки і техніки України (2017).

У 1994 році закінчив з відзнакою Васильківське військове авіаційно-технічне училище, у 1999 році – із золотою медаллю Київський інститут Військово-повітряних Сил, у 2012 році – із золотою медаллю Національну академію Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького та у 2020 році закінчив Національну академію державного управління при Президентові України. Учасник бойових дій.

Є одним з провідних фахівців у галузі знань воєнних наук, національної безпеки, безпеки державного кордону. Наукові інтереси: математичне моделювання процесів забезпечення національної безпеки та безпеки державного кордону, системи підтримки прийняття рішень. Робить значний внесок у формування наукового потенціалу Державної прикордонної служби України.

Член: експертної ради Міністерства освіти і науки України з національної безпеки та воєнних наук; комісії Міністерства освіти і науки України з питань Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави; підкомісії з розроблення стандартів вищої освіти за спеціальністю 252 – безпека державного кордону; науково-методичної комісії 12 науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Член розширених семінарів НАДПСУ щодо розгляду дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів у військовій, технічній та державного управління галузях досліджень.

Указом Президента України № 112/2019 від 18 травня 2019 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Інтелектуальна система охорони державного кордону та об'єктів критичної інфраструктури» (в співавторстві).

Кільчевський Микола Олександрович (двічі лауреат)



(2(15).06.1909 р., м. Кам'янець-Подільський – 14.06.1979 р., м. Київ) – український вчений у галузі механіки і математики, доктор фізико-математичних наук (1940), академік АН УРСР (1969), заслужений діяч науки УРСР (1977).

У 1928 році закінчив Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут. У 1933 році – Київський університет. З 1933 року викладав у Київському авіаційному інституті.

У 1936 році захистив кандидатську дисертацію «Застосування тензорного аналізу до питань теорії пружності». У 1940 році – докторську дисертацію «Основні рівняння теорії оболонок і деякі методи їхнього інтегрування».

У 1941 – 1944 роках працював у Ташкентському інституті інженерів залізничного транспорту, одночасно працював у Центральному НДІ Народного комісаріату шляхів сполучення, де займався питаннями контактного тиску твердих тіл й удару.

У 1944 – 1947 роках працював старшим науковим співробітником Інституту математики Академії наук УРСР. У 1947 – 1958 роках викладав у Київському університеті. З 1959 року – завідувач відділу Інституту механіки АН УРСР.

У 1961 році обраний членом-кореспондентом, а 26 грудня 1969 року – академіком АН УРСР.

Основні дослідження в галузі теорії оболонок, статистичних і динамічних контактних задач теорії пружності, деяких питань аналітичної механіки, зокрема: розробки основ аналітичної механіки оболонок, теорії співударянь твердих тіл, розв'язання контактних пружно-пластичних задач.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР у 1979 році удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (помертньо) за цикл робіт із загальної теорії оболонок і дослідження полів напруг в оболонках складної будови та форми (в співавторстві).

Указом Президента України № 661/92 від 12 грудня 1992 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки (помертньо) за підручники у чотирьох книгах «Теоретична механіка» (в співавторстві).

Література

1. Аналитическая механика континуальных систем. – Киев : Наукова думка, 1979. – 188 с.
2. Основи аналітичної механіки. – Київ : Наукова думка, 1975. – 219 с.
3. Основы теоретической механики. – Киев : Техника, 1968. – 260 с.
4. Основы аналитической механики оболочек. – Киев : [б. и.], 1963. – 354 с.

Про нього

1. Микола Олександрович Кільчевський // Український радянський енциклопедичний словник. – Київ, 1967. – Т. 2. – С. 111.
2. Микола Олександрович Кільчевський // Українська радянська енциклопедія. – 2-ге вид. – Київ, 1980. – Т. 5. – С. 185.
3. Микола Олександрович Кільчевський // Український радянський енциклопедичний словник : у 3-х т. – 2-ге вид. – Київ, 1987. – Т. 2. – С. 81.

4. Микола Олександрович Кільчевський // Завальнюк О. М. та ін. Минуле і сучасне Кам'янця-Подільського / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький, В. Б. Стецюк. – Кам'янець-Подільський, 2007. – Вип. 2. – С. 273-277.

Кірта Георгій Миколайович



(20.07.1946 р., с. Клубівка Шепетівського (до 2020 року – Ізяславського) району – 27.12.2004 р., Бортничі, околиця Києва) – український державний діяч, інженер-транспортник, кандидат технічних наук (1997), Герой України (2002).

Міністр транспорту України (2002 – 2003), Міністр транспорту та зв'язку України (2004).

У 1970 році закінчив Харківський інститут інженерів залізничного транспорту. Після закінчення вузу до 2000 року працював на Львівській залізниці, займаючи посади від чергового по станції до начальника залізниці. З 2000 по 2001 рік – генеральний директор Державної адміністрації залізничного транспорту України.

Указом Президента України № 1171/2002 від 16 грудня 2002 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за розробку, створення, освоєння виробництва та впровадження вітчизняного восьмиосового електровоза постійного струму типу ДЕ1.

Про нього

Гаєва М. П. Кірта Георгій Миколайович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2013. – Т. 13. – С. 238-239 : фот.

Ковальчук Борис Іванович



(05.11.1937 р., м. Городок – 24.07.2011 р., м. Київ) – український вчений-механік, знавець міцності матеріалів і конструкцій, доктор технічних наук (1983), професор (1990), заслужений діяч науки і техніки України (2001).

У 1960 році закінчив Львівський політехнічний інститут. У 1960 – 1966 роках працював інженером-конструктором на Київському заводі верстатів-автоматів ім. М. Горького. У 1966 році перейшов до праці в Академію наук УРСР. З 1984 по 1987 рік – завідувач лабораторії пластичності Інституту проблем міцності АН УРСР. З 1987 року працював в Київському політехнічному інституті штатним професором кафедри динаміки, міцності машин та опору матеріалів. 1988 року увійшов до складу редакційної колегії міжнародного науково-технічного журналу «Проблеми міцності».

У своїй науковій діяльності приділяв увагу:

- розвитку експериментальних методів механіки деформівного твердого тіла;
- дослідженням процесів деформування і руйнування матеріалу за складного напруженого стану в широкому діапазоні температур;
- розробці математичних моделей пластичного деформування і критеріїв граничного стану конструкційних матеріалів різних класів.

У 1998 – 2004 роках входив до складу експертної ради ВАК України – з машинознавства та загального машинобудування.

Указом Президента України № 1346/97 від 10 грудня 1997 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць зі створення новітніх методів оцінки міцності та довговічності елементів конструкцій сучасної техніки і розробці на їх основі нормативних документів (в співавторстві).

Про нього

Ламашевський Б. І. Ковальчук Борис Іванович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2013. – Т. 13. – С. 532 : фот.

Ковтонюк Микола Пилипович



(12.07.1938 р., с. Забілка Грицівського (тепер смт Гриців Шепетівського) району) – фізик.

У 1955 році закінчив Грицівську загальноосвітню школу.

У 1960 році закінчив Чернігівський державний університет та був направлений на роботу в НДІ «Исток» м. Фрязіно Московської області.

У 1963 році захистив кандидатську дисертацію. З 1965 по 1977 рр. – начальник відділу напівпровідникових матеріалів. З 1977 по 1998 рр. – заступник головного конструктора, начальник НДО, головний конструктор ЦНДІ «Комета».

Є автором понад 400 наукових праць, 5 монографій, 150 винаходів і наукових статей, опублікованих в міжнародних виданнях. Його основні наукові роботи присвячені розвитку теорії напівпровідникових МДП-приладів на основі напівізольованих напівпровідників та рідких кристалів, а також принципів побудови і технологічної реалізації систем оптичної обробки інформації. Він зробив суттєвий внесок у створення мосгїдридної технології сучасної мікроелектроніки.

Удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за фундаментальні дослідження структур напівпровідник – рідкий кристал, які були завершені створенням оригінальних приладів і систем.

Когут Георгій Іванович



(18.09.1938 р., с. Глібки Хмельницького (до 2020 року – Краси́лівського) району – 18.12.1996 р., м. Київ) – лікар-гематолог, доктор медичних наук (1990).

У 1967 році закінчив Київський медичний інститут. Відтоді працював у Київському НДІ гематології та переливання крові: завідувачим лабораторією кріоконсервування та трансплантації кровотворної тканини (1989 – 1996 рр.), водночас заступником директора з наукової роботи (1991 – 1996 рр.).

Наукові дослідження: кріоконсервування, трансплантація, оцінювання морфологічної та функціональної активності гемопоетичних клітин при довгостроковому зберіганні за умов ультранизької температури; додаткові джерела гемопоетичної тканини ембріофетоплацентарного походження.

Указом Президента України № 661/92 від 12 грудня 1992 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Створення наукових основ та методів кріоконсервування клітинних суспензій і їх застосування у медицині» (в співавторстві).

Про нього

1. Когут Георгій Іванович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2013. – Т. 13. – С. 589 : фот.

2. **80 років** від дня народження Георгія Івановича Когута, гематолога, доктора медичних наук // Імена в медицині у відгомоні часу. 2018 рік : календар знаменних і пам'ятних дат / уклад. : А. М. Кобизька, Є. Корнілова ; ред. Н. М. Бортнік. – Київ, 2017. – С. 23.

Козлик Григорій Олександрович



(02.08.1936 р., с. Пилява Хмельницького (до 2020 року – Старосинявського) району – 01.10.2007 р., м. Київ) – фахівець у галузі АСК, доктор технічних наук (1984), професор (1986), заслужений діяч науки і техніки України (1999), премії ім. В. Глушкова НАНУ (1996).

У 1959 році закінчив Київський університет. Відтоді працював у Київському інституті автоматики: завідуючим лабораторією (з 1964 р.), завідуючим відділом (з 1967 р.), заступником генерального директора (з 1989 р.); водночас директором Державного НВП «Інформтех» (з 1992 р.). Розробляв методи та засоби побудови й оптимізації алгоритмічних структур і моделей систем керування та оброблення інформації з метою підвищення їх ефективності.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 620 від 13 грудня 1977 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за розробку та впровадження ефективних методів і засобів автоматизованого управління підприємствами чорної металургії Української РСР (в співавторстві).

Про нього

Савченко Ю. Г. Козлик Григорій Олександрович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2013. – Т. 13. – С. 661 : фот.

Кокойко Іван Михайлович



(22.07.1939 р., с. Маленки Хмельницького (до 2020 року – Краси́лівського) району – 2010 р.) – військовий, кандидат технічних наук, професор, генерал-майор, член-кореспондент Академії технологічних наук України.

У 1961 році закінчив Кам'янець-Подільський педагогічний інститут, а у 1968 році – військову академію у Москві. Після закінчення академії служив у Центральному науково-дослідному інституті Міністерства оборони СРСР. Був старшим науковим співробітником, потім начальником відділу Військового інституту із захисту населення від зброї масового знищення і безпеки при експлуатації ракетних комплексів стратегічного призначення. У 1979 році отримав призначення в Академію наук України для організації фундаментальних досліджень в інтересах оборони і безпеки України. З 1992 року – на різних посадах у Міністерстві оборони України.

Лауреат Державної премії СРСР.

Про нього

Кокойко Іван Миколайович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біогр. вид. – Київ, 2003. – Вип. 1. – С. 167.

Коляно Юрій Михайлович



(24.09.1936 р., с. Трительники Хмельницького (до 2020 року – Волочи́ського) району – 19.10.1990 р.) – український учений в галузі термомеханіки, узагальненої та технологічної термомеханіки, механіки неоднорідних структур, кандидат фізико-математичних наук (1964), доктор технічних наук (1972), професор (1976).

У 1959 році закінчив Львівський

державний університет ім. І. Франка і аспірантуру при Фізико-механічному інституті ім. Г. В. Карпенка АН УРСР (1964).

У 1959 – 1961 рр. працював у Науково-дослідному інституті важкого машинобудування Уралмашзаводу. У 1961 – 1972 рр. – науковим співробітником Фізико-математичного інституту ім. Г. В. Карпенка АН УРСР. У 1973 році створив в Інституті прикладних проблем механіки і математики АН України відділ термомеханіки, який очолював до кінця свого життя.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 614 від 15 грудня 1981 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за роботу «Механіко-математичне обґрунтування, розробка і впровадження високоефективних технологій виготовлення електронно-променевих приладів» (в співавторстві).

Література

1. **Неустановившиеся температурные** поля и напряжения в тонких пластинках. – Киев : Наукова думка, 1972. – 308 с.
2. **Обобщенная термомеханика.** – Киев : Наукова думка, 1976. – 310 с.
3. **Термоупругость тел** при переменных коэффициентах теплоотдачи. – Киев : Наукова думка, 1977. – 158 с.

Про нього

Коляно Юрій Михайлович // Вони прославили наш край : бібліогр. посіб. / Волочис. ЦРБ. – Волочиськ, 2007. – С. 19.

Котляр Микола Федорович



(4.07.1932 р., м. Кам'янець-Подільський – 15.10.2021 р., м. Київ) – український історик, доктор історичних наук (1973), професор, член-кореспондент Національної академії наук України (1995), лауреат премії імені Миколи Костомарова НАН України (2003).

У 1956 році закінчив Київський державний університет. Працював на посаді консультанта з питань історії відділу бібліографії Центральної наукової бібліотеки АН УРСР.

У 1960 році захистив кандидатську дисертацію «Галицька Русь XIV – XV століть (історико-нумізматичне дослідження)». З червня 1965 року працював у Інституті історії АН УРСР. У 1972 році захистив докторську дисертацію «Грошовий обіг України доби феодалізму». У 1982 – 1996 роках – завідувач сектору історії Київської Русі відділення історії України середніх віків. На початку наукової кар'єри викладав у Київському педагогічному інституті та в Київському філіалі Львівського поліграфічного інституту імені Івана Федорова.

У різні роки – член Нумізматичної комісії АН СРСР та Українського комітету славістів.

Указом Президента України № 1168/2001 від 3 грудня 2001 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Україна крізь віки» (у співавторстві). У цьому циклі М. Ф. Котляру належить том 5 «Галицько-Волинська Русь» (1998).

Література

1. **Київський літопис XII століття.** Історичне дослідження / НАН України; Інститут історії України. – Київ : Інститут історії України, 2009. – 316 с.

2. **Княжа служба в Київській Русі.** – Київ : Інститут історії України НАН України, 2009. – 251 с.

3. **Княжий двір** Південної Русі X – XIII ст. / НАН України; Інститут історії України. – Київ : Наукова думка, 2008. – 357 с.

4. **Галицько-Волинська Русь**. – Київ : Альтернативы, 1998. – 336 с.

Про нього

1. **Плахонін А. Г.** Котляр Микола Федорович // Енциклопедія історії України. – Київ, 2008. – Т. 5. – С. 235-236.

2. **Котляр Микола Федорович** // Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX – XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 245-246.

Кравчук Василь Остапович



(03.03.1925 р., с. Малі Мацевичі Хмельницького (до 2020 року – Старо-колястинівського) району – 01.01.2008 р., м. Луцьк) – лікар-уролог.

До війни закінчив дев'ять класів. Учасник Другої світової війни. У 1949 році вступив на навчання в Чернівецький медичний інститут. Навчаючись, працював урологічним медбратом у Чернівецькій обласній лікарні. У 1955 році після закінчення медінституту за направленням приїхав у Луцьк. Працював в медичному училищі, обласній лікарні. З 1957 року, після курсів спеціалізації в Києві, організував урологічну службу на Волині, зробивши біля 500 операцій.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 600 від 14 грудня 1983 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за цикл робіт «Обґрунтування, комплексна розробка та впровадження в широку медичну практику методів діагностики, лікування і профілактики захворювань передміхурової залози – простатиту, склерозу, аденоми».

Про нього

1. Він був лікарем від Бога // Волинь. – 2012. – 19 січ.
2. Манкевич М. Лікар Кравчук // Світло Жовтня. – 1989. – 20 трав.

Кравчук Леонід Васильович



(16.01.1937 р., м. Красилів) – фахівець у галузі міцності матеріалів, доктор технічних наук (1983), професор (1997).

У 1958 році закінчив Київський політехнічний інститут. Відтоді працював в Інституті проблем матеріалознавства АН УРСР; з 1966 року – в Інституті проблем міцності НАНУ (обидва – Київ); з 1984 року – завідувач відділу міцності елементів конструкцій з функціональними покриттями. Напрями наукової діяльності: створення експериментальної бази (стендів) та комплексні дослідження механізмів пошкодження та руйнування матеріалів різних класів при складному термомеханічному навантаженні в корозійних середовищах.

Удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за комплекс робіт, присвячених дослідженням в галузі ракетно-космічної техніки.

Про нього

Куріат Р. І. Кравчук Леонід Васильович / Р. І. Куріат, О. П. Панова // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2014. – Т. 15. – С. 156 : фот.

Кузьмук Олександр Іванович



(17.04.1954 р., с. Дятилівка Шепетівського (до 2020 року – Славутського) району) – український політик, генерал армії України (1998), кандидат військових наук (2005), Почесний магістр державного військового управління.

У 1983 році закінчив Військову академію бронетанкових військ імені Р. Малиновського.

Проходив службу на посадах командира танкового взводу, роти, заступника начальника штабу танкового полку, командира батальйону танкового полку.

3 грудня 1993 року – командир 32-го армійського корпусу, старший військовий начальник в Автономній Республіці Крим. 3 жовтня 1995 року по липень 1996 року – командувач Національною гвардією України.

Указом Президента України № 1513/99 від 1 грудня 1999 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за особисті заслуги в укріпленні оборонної потужності України.

Про нього

1. **Олександр Кузьмук** – військовий і політик // Пульс. – 2009. – 16 квіт. – С. 1.
2. **Сапожник О.** Слово про нашого земляка // Пульс. – 2004. – 15 квіт.
3. **У гостини до земляків** : [О. Кузьмук на Славутчині] // Пульс. – 2002. – 6 черв.

Лаврик Семен Семенович



(20.10(2.11).1915 р., с. Велика Слобідка Кам'янець-Подільського району – 7.07.1990 р., м. Київ) – український лікар-гематолог, член-кореспондент АН УРСР (1979), заслужений діяч науки УРСР (1975).

У 1940 році закінчив Вінницький медичний інститут. У 1946 – 1950 роках був директором Львівського науково-дослідного інституту переливання крові. У 1954 – 1960 роках займав посаду першого заступника міністра охорони здоров'я УРСР. У 1960 – 1970 роках – директор Київського науково-дослідного інституту гематології та переливання крові. У 1970 – 1984 роках був ректором Київського медичного інституту.

Указом Президента України № 661/92 від 12 грудня 1992 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки (посмертно) за цикл праць «Створення наукових основ та методів кріоконсервування клітинних суспензій і їх застосування у медицині» (в співавторстві).

Про нього

1. **Чекман І. С.** Лаврик Семен Семенович – ректор і наставник // Вчителі. Учні. Одномумці. – Київ, 2016. – С. 121-123.

2. **Лаврик Семен Семенович** // Видатні люди Кам'янець-Подільського району : бібліогр. покажч. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 75.

3. **Перехрестенко П. М.** К 90-летию со дня рождения Лаврика Семена Семеновича / П. М. Перехрестенко, Л. М. Исакова // Український журнал гематології та трансфузіології. – 2006. – № 1. – С. 59-60.

4. **Костюк П.** Вчений із Великої Слобідки // Прапор Жовтня. – 1971. – 12 жовт. – С. 4.

Лисий Микола Іванович



(27.02.1967 р., с. Проскурівка Хмельницького (до 2020 року – Ярмолинецького) району) – учений в галузі охоронних систем, доктор технічних наук (2012), доцент (2011), заслужений працівник освіти України (2018), професор кафедри транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана

Хмельницького.

У 1990 році закінчив Військовий інженерний Червонопрапорний інститут ім. О. Ф. Можайського, у 2010 році – докторантуру при Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

Є одним з провідних фахівців з розвитку технічних засобів охорони кордону, які використовуються для охорони державного кордону.

Указом Президента України № 112/2019 від 08 квітня 2019 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Інтелектуальна система охорони державного кордону та об'єктів критичної інфраструктури» (в співавторстві).

Про нього

Кириленко В. А. Лисий Микола Іванович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2016. – Т. 17. – С. 226 : фот.

Мазуренко Антон Станіславович



(13.08.1946 р., смт Ярмолинці) – фахівець у галузі енергетики, доктор технічних наук (1995), професор (1996).

У 1969 році закінчив Одеський політехнічний інститут, де відтоді й працював: з 1990 року – завідувачим кафедрою теплових електростанцій і енергозберігаючих технологій, водночас з 1996 року – директором інституту енергетики та комп'ютерно-інтегрованих систем управління.

Наукові дослідження: турбомашини, альтернативна енергетика, енергозбереження, інформаційні технології.

Указом Президента України № 686/2015 від 8 грудня 2015 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Комплекс методів та заходів забезпечення безпечної експлуатації та ефективності АЕС України» (в співавторстві).

Про нього

Денисова А. Є. Мазуренко Антон Станіславович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2021. – Т. 18. – С. 500 : фот.

Мартинюк Дмитро Іванович



(11.03.1942 р., с. Іванківці Кам'янець-Подільського (до 2020 року – Дунаєвецького) району – 26.10.1996 р., м. Київ) – математик, доктор фізико-математичних наук, професор.

У 1962 році закінчив Кам'янець-Подільський педагогічний інститут.

Працював в Інституті математики АН УРСР, Київському державному університеті.

Педагогічна діяльність Д. І. Мартинюка поєднувалась з математичною науковою працею. Основні результати його досліджень містяться в понад 90 наукових працях, шести монографіях, присвячених сучасним досягненням теорії диференціально-різницевих та різницевих рівнянь.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 417 від 2 грудня 1985 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за монографію «Периодические и квазипериодические колебания систем с запаздыванием» (у співавторстві).

Література

1. **Лекции по теории колебаний систем с запаздыванием.** – Киев : Ин-т математики АН УССР, 1969. – 309 с.
2. **Лекции по теории устойчивости решений систем с последействием.** – Киев : Ин-т математики АН УССР, 1971. – 177 с.
3. **Лекции по качественной теории разностных уравнений.** – Киев : Наукова думка, 1972. – 246 с.
4. **Периодические и квазипериодические колебания систем с запаздыванием.** – Киев : Вища школа, 1979. – 247 с.
5. **Системы эволюционных уравнений с периодическими и условно периодическими коэффициентами.** – Киев : Наукова думка, 1984. – 216 с.

Про нього

Прожонко А. В. Професор Д. І. Мартинюк // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій : зб. науково-красн. пр. – Дунаївці ; Кам'янець-Подільський, 2003. – Вип. 3. – С. 301-303.

Мельник Іван Опанасович



(1939 р., с. Говори Хмельницького (до 2020 року – Вінковецького) району) – фахівець в галузі сільського господарства.

Після закінчення місцевої семирічки у 1953 році вступив у Говорівський сільськогосподарський технікум. Після його закінчення був направлений на роботу в Івано-Франківську область. Працював агрономом у с. Кукільники Галицького району, згодом головним агрономом Богородчанського районного управління сільського господарства. Заочно закінчив Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут і аспірантуру.

З 1980 року очолював Івано-Франківську «Облсільгоспхімію». Захистив кандидатську дисертацію.

Указом Президента України № 1190/96 від 11 грудня 1996 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за науково-технічну розробку української комплексної системи переробки органічних відходів «Біоекотех».

Про нього

Яцишин М. Мельник Іван Опанасович // Гордість Вінковеччини : літературно-попул. вид. / М. Яцишин. – Хмельницький, 2012. – С. 150-151.

Нагаєвський Ігор Дмитрович



(29.05.1927 р., м. Кам'янець-Подільський – 02.04.1996 р., м. Маріуполь Донецької області) – промисловець, кандидат економічних наук (1969).

У 1960 році закінчив Ждановський металургійний інститут.

У 1951 – 1958 роках працював майстром цеху цистернобудування,

начальником планово-розрахункового бюро, заступником начальника, начальником цеху Ждановського металургійного заводу імені Ілліча Сталінської області. У 1958 – 1962 роках – заступник начальника, начальник виробничо-диспетчерського відділу Ждановського заводу важкого машинобудування. У 1962 – 1976 роках – заступник директора Ждановського заводу важкого машинобудування. У 1976 – 1980 роках – головний інженер Ждановського виробничого об'єднання «Ждановмаш». У 1980 – 1988 роках – генеральний директор Ждановського виробничого об'єднання «Ждановмаш» Донецької області. Потім працював доцентом Маріупольського металургійного інституту.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 464 від 11 грудня 1984 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за розробку та широке промислове впровадження принципово нової технології виробництва прогресивних порожнистих заготовок для виробів машинобудування (в співавторстві).

Про нього

Тарасова Н. О. Нагаєвський Ігор Дмитрович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2014. – Т. 22. – С. 294 : фот.

Нейко Євген Михайлович



(7.10.1932 р., с. Смотрич Кам'янець-Подільського (до 2020 року – Дунаєвецького) району – 24.05.2010 р., м. Івано-Франківськ) – лікар-терапевт, фундатор прикарпатської школи терапевтів, академік Академії медичних наук України (1997), заслужений працівник вищої школи України (1988), доктор медичних наук (1968), професор (1970).

У 1956 році закінчив Івано-

Франківський медичний інститут, де відтоді й працював: завідувачим кафедрою факультативної терапії, деканом лікувального факультету, проректором з наукової роботи, ректором.

Наукові дослідження: патогенез і лікування захворювань органів черевної порожнини; геохімічне середовище і патологія організму людини; розповсюдження захворювань у Карпатському регіоні; розроблення проблем передракових захворювань. Засновник нового напрямку у клінічній медицині – застосування немедикаментозних засобів із лікувальною метою та нових способів введення ліків у організм людини. Створив і впровадив у медичну практику препарати «Уролесан», «Трицинол», «Симфікален», «Інтравхтол», «Фітореніл». У 2011 році його ім'ям названо кафедру внутрішньої медицини № 1, клінічної імунології та алергології Івано-Франківського медичного університету, в обласній клінічній лікарні відкрито іменний кабінет-музей. В Івано-Франківську у 2018 році на будинку, де мешкав Є. М. Нейко, встановлено меморіальну дошку.

Указом Президента України № 661/92 від 12 грудня 1992 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за синтез фітопрепарата «Уролесан» і гепатопротектора «Трицинол» (в співавторстві).

Література

1. Микроэлементы и атеросклероз. – Москва : Наука, 1985. – 224 с.
2. Амбулаторный прием терапевта. – Киев : Здоров'я, 1986. – 346 с.
3. Острые пневмонии / Е. М. Нейко. – Киев : Здоров'я, 1990. – 151 с.
4. Лечение больных хроническими диффузными заболеваниями печени с применением этимизола. – Киев : Вища школа, 1990. – 110 с.

Про нього

1. **Чернюк Н. В.** Нейко Євген Михайлович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2021. – Т. 23. – С. 90 : фот.
2. **Нейко Євген Михайлович** // Учёные Украины – элита государства : ист. очерк / П. Т. Тронько. – Киев, 2015. – С. 152.
3. **Пам'яті Нейка Євгена Михайловича** // Український терапевтичний журнал. – 2010. – № 2. – С. 117.
4. **Нейко Євген Михайлович** – фундатор Прикарпатської школи терапевтів // Україна медична. – Київ, 2004. – С. 27.

Ніколайчук Віталій Іванович



(01.07.1951 р., с. Василівка Хмельницького (до 2020 року – Краси́лівського) району – 30.06.2021 р., Сакраменто, Каліфорнія, США) – біолог, доктор біологічних наук (1998), професор (1999), завідувач кафедри генетики, фізіології рослин і мікробіології Ужгородського національного університету, заслужений діяч науки і техніки України (2000).

У 1977 році з відзнакою закінчив Ужгородський державний університет.

Упродовж 1979 – 1982 рр. працював на кафедрі фізіології рослин і дарвінізму, одночасно навчався в аспірантурі.

У 1982 р. був обраний асистентом кафедри, потім – старшим викладачем, а невдовзі – доцентом кафедри фізіології рослин і біотехнології. У грудні 1988 р. був призначений на посаду завідувача цієї кафедри. З березня 1989 р. по березень 2011 р. – декан біологічного факультету УжНУ.

Автор двох патентів на винаходи: «Спосіб мікроклонального розмноження лядвенцю рогатого», «Штам *Holobacterium halobium* 353 П – продуцент білково-вітамінної біомаси», а також 6 раціоналізаторських пропозицій.

Указом Президента України № 1782/2005 від 19 грудня 2005 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Розроблення наукових засад і практичних рекомендацій збереження біорізноманіття в контексті сталого розвитку України».

Про нього

Вакерич М. М. Ніколайчук Віталій Іванович // Енциклопедія сучасної України / ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Київ, 2021. – Т. 23. – С. 90 : фот.

Павловський Михайло Антонович (двічі лауреат)



(13.03.1942 р., с. Ружична Хмельницького району – 26.02.2004 р., м. Київ) – український державний діяч, професор, доктор технічних наук (1977), доктор економічних наук (1997), заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії технологічних наук України, академік ряду міжнародних академій.

Михайло Павловський – один з ініціаторів створення і перший декан факультету авіаційних та космічних систем в Національному технічному університеті України «КПІ». Понад 25 років був завідувачем кафедри теоретичної механіки в НТУУ КПІ. Створив міжгалузевий НДІ проблем механіки «Ритм» при НТУУ «КПІ».

У 1992 році був Міністром промисловості України. Народний депутат України II, III та IV скликань Верховної Ради України. Під його керівництвом розроблено унікальне обладнання для наземних випробувань ракетно-космічного комплексу «Енергія-Буран», а після Чорнобильської аварії – дистанційно керовані комплекси для проведення робіт з радіоактивними матеріалами. Розробник економічної теорії перехідного періоду та її українського контексту. Ввів поняття стійкості економічної системи, що дозволяє дослідити

механізми розвитку міжнародних фінансових криз. Автор понад 450 друкованих праць, серед яких 24 книжки (монографії, підручники, навчальні посібники).

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 646 від 9 грудня 1980 року удостоєний Державної премії УРСР у галузі науки і техніки за розробку унікального обладнання для наземних випробувань ракетно-космічного комплексу «Енергія-Буран» та Указом Президента України № 661/92 від 12 грудня 1992 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за підручники у чотирьох книгах «Теоретична механіка» (в співавторстві).

Література

1. **Живу тобою.** – Київ : Музична Україна, 2003. – 637 с.
2. **Механіка** : [підруч. для вищ. навч. закл.]. – 2-ге вид. – Київ : Техніка, 2004. – 510 с. : іл.
3. **Стратегія розвитку суспільства:** Україна і світ. – Київ : Техніка, 2001. – 312 с.
4. **Теоретична механіка** : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. – Київ : Техніка, 2002. – 510 с. : іл.
5. **Шлях України:** шлях вліво, шлях вправо – хибний шлях. – Київ : Техніка, 1996. – 152 с.

Про нього

1. **Єсюнін С.** Видатні вчені ХХ століття – уродженці нашого міста // Проскурів. – 2015. – 21 трав. – С. 15.
2. **Кухтюк Г.** У музеї Михайла Павловського завжди є відвідувачі: музей присвятив ряд своїх заходів 71-й річниці від дня народження видатного поета і політика // Проскурів. – 2013. – 14 берез. – С. 4 : фот.
3. **Сквер Павловського** заклали у Ружичній // Проскурів. – 2013. – 8 трав. – С. 3.
4. **Сівач В.** Академік, політик Михайло Павловський: назавжди у пам'яті подолян: до 70-річчя від дня народження визначного українського політика, державного діяча, вченого // Проскурів. – 2012. – 22 берез. – С. 5 : фот.

5. Кухтюк Г. Згадати Михайла Павловського // Проскурів. – 2012. – 15 берез. – С. 5 : фот.

Павлюк Володимир Васильович



(4.11.1958 р., с. Дашківці Хмельницького (до 2020 року – Вінковецького) району) – хімік, професор (1999).

У 1984 році закінчив Львівський державний університет імені І. Франка.

З 1984 по 1986 рік був стажистом-дослідником науково-дослідної лабораторії кафедри неорганічної хімії. З 1986 по 1989 рік навчався в аспірантурі. В травні 1989 року – старшим науковим співробітником науково-дослідної частини університету. В 1990 – 1993 роках – докторант кафедри неорганічної хімії, з 1993 року – доктор хімічних наук. У 1993 – 1997 роках працював на посаді доцента, а з 1997 р. – професора кафедри неорганічної хімії.

За результатами наукових досліджень опублікував дві монографії, 340 наукових статей. Отримав патент України на винахід, автор двох навчальних посібників для студентів.

Указом Президента України № 1121/2008 від 1 грудня 2008 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Інтерметаліди, гідриди та оксиди як основа нових енергоощадних матеріалів».

Про нього

Яцишин М. Павлюк Володимир Васильович // Гордість Вінковеччини : літературно-попул. вид. – Хмельницький : А. Цюпак, 2012. – С. 148-149.

Паламарчук Максим Мартинович



(22.10.1916 р., с. Воробіївка Шепетівського (до 2020 року – Полонського) району – 26.02.2000 р., м. Київ) – економіст, академік НАН України (1973), професор (1975).

У 1939 році закінчив Київський університет.

Протягом 1946 – 1962 рр. працював у Львівському торгово-економічному інституті. З 1962 року був завідувачим відділом проблем розвитку продуктивних сил Південно-Західного району РВПС України. У 1965 – 1967 рр. працював заступником директора Інституту геологічних наук АН УРСР. У 1967 – 1969 рр. – голова Ради по вивченню продуктивних сил УРСР.

Під його керівництвом і за безпосередньої участі було розроблено перший варіант «Схемы развития и размещения производительных сил УССР на период до 1980 года», яка одержала високу оцінку Держплану УРСР.

Указом Президента України № 617/93 від 31 грудня 1993 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл монографій «Географічні основи регіонального природокористування в Україні».

Література

1. **Географія мінеральних ресурсів** Української РСР : посіб. для вчителів / М. М. Паламарчук, І. О. Горленко, Т. Є. Яснюк. – Київ : Радянська школа, 1985. – 207 с.

2. **Економічна і соціальна географія** України з основами теорії : посіб. для викладачів екон. і геогр. ф-тів вузів, наук. працівників, аспірантів / М. М. Паламарчук, О. М. Паламарчук. – Київ : Знання, 1998. – 416 с.

3. **Промышленный комплекс Киевского Приднепровья** / М. М. Паламарчук, І. О. Горленко, Л. Г. Руденко и др. – Киев : Наукова думка, 1988. – 251 с.

4. Територіальна структура промислового комплексу економічного району / М. М. Паламарчук, К. О. Тащук. – Київ : Наукова думка, 1974. – 125 с.

Про нього

1. Паламарчук Максим Мартинович // Українська радянська енциклопедія. – 2-ге вид. – Київ, 1982. – Т. 8. – С. 132.

2. Максим Мартинович Паламарчук : биобібліогр. указ. – Київ : Наукова думка, 1987. – 61 с.

Перестюк Микола Олексійович



(1.01.1946 р., с. Плоска Шепетівського (до 2020 року – Славутського) району) – математик, доктор фізико-математичних наук (1986), професор (1987), академік НАН України, академік АН ВШ України (1993), заслужений діяч науки і техніки України (2002).

У 1968 році закінчив Київський університет. Після навчання в університеті вступив до аспірантури, а з 1969 р. розпочав працювати на механіко-математичному факультеті (1974 – 2003 рр.).

Наукові інтереси охоплюють широке коло складних та актуальних задач теорії диференціальних рівнянь і нелінійної механіки, які відносяться до розробки нового напрямку цієї теорії – диференціальних рівнянь з імпульсною дією, їх застосування до дослідження коливних процесів, які зазнають короткочасних (імпульсних) збурень.

Вперше встановив ефективні критерії стійкості розв'язків диференціальних рівнянь з імпульсною дією як у фіксовані моменти часу, так і в моменти попадання зображуючої точки в задані множини розширеного фазового простору. Розробив алгоритми наближеного розв'язку достатньо широкого класу диференціальних рівнянь з імпульсною дією, довів аналогі глибоких теорем М. М. Боголюбова з обґрунтування методу усереднення на нескінченному часовому проміжку, встановив

ознаки існування розв'язків, що відповідають розривним коливним режимам.

Указом Президента України № 1190/96 від 11 грудня 1996 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл наукових праць «Нові математичні методи в нелінійному аналізі».

Про нього

1. Сапожник О. Видатний діяч науки та освіти // Славутчина. – 2001. – 6 січ.

2. Макаренко П. Вчений з бригадної Плоски // Подільські вісті. – 1997. – 4 лют.

Петришин Олександр Віталійович



(30.04.1960 р., м. Городок) – український правознавець, доктор юридичних наук (1999), професор (2000), член-кореспондент АПНУ (2002), президент Національної академії правових наук України, дійсний член (академік) НАПрН України. Входить до складу Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки. Член Ради Північно-Східного наукового центру НАН та МОН України, член спеціалізованої вченої ради у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. Був членом експертної ради в галузі юридичних наук та Президії ВАК України. Суддя Конституційного Суду України (2022). Кавалер ордена «За заслуги» III ступеня (2020).

Указом Президента України № 329/2012 від 18 травня 2012 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл наукових праць «Правова система України: історія, стан та перспективи» (в співавторстві).

Література

1. **Теорія держави і права** : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський; ред. О. В. Петришин;

Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Харків : Право, 2014. – 368 с.

2. **Історія вчень** про державу і право : підруч. для студ. юрид. спец. ВНЗ / М-во освіти і науки України; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого; ред. : Г. Г. Демиденко, О. В. Петришин. – Харків : Право, 2008. – 240 с.

3. **Правова система** України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. правових наук України; ред. : В. Я. Тацій, О. В. Петришин, Ю. В. Баулін та ін. – Харків : Право, 2008.

Т. 1 : Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / ред. М. В. Цвік, О. В. Петришин. – 2008. – 727 с.

4. **Загальна теорія** держави і права : підруч. для студ. юрид. спец. ВНЗ / М-во освіти і науки України; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого; ред. : М. В. Цвік, В. Ткаченко, О. В. Петришин. – Харків : Право, 2002. – 432 с.

Про нього

Петришин О. В. // Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. : Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ, 2002. – Т. 4. – С. 516.

Приходнюк Олег Михайлович



(19.05.1941 р., м. Хмельницький – 31.12.2004 р., м. Київ) – український археолог, доктор історичних наук (1986), провідний науковий співробітник Інституту археології НАН України, дослідник старожитностей слов'янського часу.

У 1964 р. закінчив Чернівецький державний університет. Після завершення навчання працював у Хмельницькому краєзнавчому музеї, у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті та проходив строкову військову службу в армії СРСР. У 1967 р. вступив до аспірантури Інституту археології НАН України, після успішного закінчення якої залишився в інституті,

де працював до кінця свого життя.

Наукові інтереси вченого були зосереджені на проблемах етногенезу та ранньої історії слов'ян, дослідженні пам'яток празько-корчацької та пенківської культур, а також вивченні історії степового населення Східної Європи та його взаємозв'язків зі слов'янами. О. М. Приходнюком була розроблена хронологія і періодизація пенківської культури, виділені регіональні особливості й проаналізований комплекс матеріальної культури, запропоноване рішення проблеми її трансформації у старожитності наступного часу та аргументована ідентифікація культури з антами, відомими з візантійських писемних джерел.

О. М. Приходнюк, всупереч поширеній думці, вперше продемонстрував, що в період раннього середньовіччя між осілим слов'янським населенням і кочовиками (тюрко-угорськими племенами) не було постійної боротьби й протистояння, здебільшого вони співпрацювали і більш-менш мирно співіснували.

Постановою Кабінету Міністрів України № 355 від 14 грудня 1991 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за монографію «Слов'яни Південно-Східної Європи в переддержавний період» (в співавторстві).

Про нього

1. **Єсюнін С.** Видатні вчені ХХ століття – уродженці нашого міста // Проскурів. – 2015. – 21 трав. – С. 15.

2. **Абашина Н. С.** Приходнюк Олег Михайлович // Енциклопедія історії України : у 10 т. / Інститут історії України НАН України; редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. – Київ, 2012. – Т. 9. – С. 13.

3. **Вакуленко Л. В.** Пам'яті Олега Михайловича Приходнюка // Археологія. – 2005. – № 1. – С. 113-114.

Прядко Микола Олексійович



(22.12.1937 р., м. Полонне) – інженер-промтеплоенергетик, доктор технічних наук (1986), професор (1988), академік Академії інженерних наук України (1991), заслужений діяч науки і техніки України (1998).

У 1960 році закінчив Київський технологічний інститут харчової промисловості.

Після закінчення інституту за направленням працював на пусковому Дубенському цукровому заводі на посаді чергового інженера ТЕЦ. У травні 1961 року переведений на роботу на Борщівський цукровий завод, який лише будувався, де працював під час монтажу, пуску і експлуатації протягом трьох років на посадах старшого теплотехніка і начальника ТЕЦ. У травні 1964 року став аспірантом кафедри промислової теплоенергетики КТІХП. Після закінчення аспірантури працював старшим інженером, асистентом, старшим викладачем, а з 1972 року – доцентом кафедри промислової теплоенергетики КТІХП. З 1978 по 1982 рік працював деканом новоутвореного енергетичного факультету КТІХП. З 1987 р. – на посаді проректора КТІХП з наукової роботи, з 1991 р. по 1996 р. – проректора з навчально-виховної роботи, з 1996 р. по 1999 р. – проректора з навчально-виховної та наукової роботи, з 1999 р. по 2001 р. – проректора з навчально-виховної роботи. З 1986 р. очолював кафедру промислової теплоенергетики, а з 2001 р. – кафедру теплоенергетики та холодильної техніки НУХТ.

М. О. Прядко є співавтором монографії «Физико-химические процессы сахарного производства» та навчальних посібників «Теплове господарство цукрових заводів», «Теплові мережі» і «Основи теплотехнології цукрового виробництва».

Указом Президента України № 1256/98 від 17 грудня 1998 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць з наукового обґрунтування,

розроблення та впровадження ресурсоенергозберігаючої технології та апаратури для ректифікації спирту.

Література

1. **Основи теплотехнології** цукрового виробництва : навч. посіб. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 295 с.
2. **Проектування теплоенергетичних установок** : метод. вказівки / Національний ун-т харчових технологій; уклад. : О. О. Ткаченко, М. О. Прядко. – Київ : НУХТ, 2004. – 56 с.
3. **Теплові мережі** : навч. посіб. – Київ : Алерта, 2005. – 228 с.

Про нього

Славетні земляки // Полонне: минуле і сучасне / Г. Г. Кобильчак, В. А. Паска, В. П. Коваль. – Полонне, 2008. – С. 267-268.

Скиба Микола Єгорович



(01.01.1950 р., с. Камінь Конотопського району Сумської області) – доктор технічних наук (2005), професор, ректор Хмельницького національного університету (2001 – 2021), заслужений працівник народної освіти України (1999), член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, відмінник освіти України (1994), нагороджений орденом України «За заслуги» III ступеня (2008), лауреат Хмельницької обласної премії імені М. Дарманського (2010).

Обирався академіком ГО «Українська технологічна академія», головою ради ректорів вищих навчальних закладів області.

У 1972 році закінчив Київський національний університет технологій та дизайну, того ж року вступив до аспірантури на кафедру машин і апаратів. У 1975 р. отримав призначення у Хмельницький технологічний інститут побутового

обслуговування, нині Хмельницький національний університет (ХНУ).

У 2006 – 2016 рр. – депутат Хмельницької обласної ради, голова постійної комісії з питань розвитку науки, освіти, культури, молоді, спорту та туризму.

Автор та співавтор біля 150 публікацій, серед них – 4 навчальні посібники, 5 монографій, 7 авторських свідоцтв та 20 патентів на винаходи.

Указом Президента України № 675/2014 від 23 серпня 2014 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Поліфункціональні шкіряні та хутрові матеріали» (в співавторстві).

Література

1. **Теорія і практика професійно-орієнтаційної роботи з молоддю** : навч. посіб. / М. Є. Скиба, О. М. Коханко. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 324 с.

2. **Експлуатація, обслуговування та ремонт машин** : навч. посіб. / М. Є. Скиба, В. І. Ішук. – Хмельницький : ХНУ, 2005. – 209 с. : табл., рис.

3. **Обладнання для переробки відходів.** – Хмельницький : Ковальський В. В., 2004. – 123 с. : рис. – Бібліогр. : с. 111-123.

4. **Технологічні процеси і обладнання для розволокнення шкіряних та волокнистих матеріалів** : монографія. – Хмельницький : [б. в.], 2003. – 135 с.

5. **Методика розрахунку механізмів з гідравлічним приводом машин легкої промисловості.** – Хмельницький : ТУП, 1998. – 127 с.

Про нього

1. **Добрянський П.** Пам'ять – енергія вічності: до 100-річчя з дня народження Г. Ф. Скиби // Подільські вісті. – 2019. – 31 січ.

2. **Григоренко О.** Європейські орієнтири видатного представника наукової еліти і організатора вищої освіти ректора Хмельницького національного університету доктора технічних

наук, професора М. Є. Скиби // Хмельницькі краєзнавчі студії : науково-краєзн. зб. – 2015. – Вип. 3. – С. 56-66.

3. **Григоренко О.** Завжди на висоті: сьогодні виповнюється 60 років ректору Хмельниц. нац. ун-ту М. Скибі // Подільські вісті. – 2009. – 15 груд.

4. **Завальнюк О. М.** Микола Скиба: людина, вчений, ректор / О. М. Завальнюк, О. П. Григоренко ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 20 с.

Смолій Валерій Андрійович



(01.01.1950 р., с. Авратин Хмельницького (до 2020 року – Волочиського) району) – український громадський та політичний діяч, історик, доктор історичних наук (1985), академік НАН України (1995), заслужений діяч науки і техніки України (1998), член Президії Національної спілки краєзнавців України.

У 1970 році закінчив Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут. Протягом 1970 – 1972 рр. працював учителем Волосівської 8-річної школи на Житомирщині та Богданівської середньої школи на Тернопільщині, асистентом у Ніжинському педагогічному інституті. З 1972 року працював в Інституті історії АН УРСР (нині Інститут історії України НАН України): з 1986 року – завідувачем відділу, з 1991 року – заступником директора, з грудня 1993 року – директором.

З 11 серпня 1997 року по 18 серпня 1999 року – віцепрем'єр-міністр України.

Указом Президента України № 1168/2001 від 3 грудня 2001 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за створення 15-томної серії «Україна крізь віки» (в співавторстві).

Література

1. **Гетьман Іван Мазепа**: постать, оточення, епоха : зб. наук. пр. / відп. ред. В. А. Смолій, відп. секр. О. О. Ковалевська. – Київ : Інститут історії НАН України, 2008. – 398 с.
2. **Пакти і Конституції** Української козацької держави (до 300-річчя укладення) / НАН України; Інститут історії України; Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського; Держ. архів. служба України; відп. ред. В. А. Смолій; упоряд. : М. С. Трофимук, Т. В. Чухліб. – Львів : Світ, 2011. – 440 с.
3. **Україна крізь віки** : зб. наук. пр. на пошану академіка НАН України професора Валерія Смолія. – Київ : Інститут історії України НАН України, 2010. – 1096 с.
4. **Українська національна революція XVII ст. (1648 – 1676 рр.)** / В. Смолій, В. Степанков / НАН України; Інститут історії України. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2009. – 447 с.

Про нього

1. **Степанков В. С.** Валерій Смолій: чаруючі звершення українського історика : (до 60-річчя від дня народж. і 40-річчя наук. діяльності д-ра іст. наук, проф., акад. НАН України, дир. Ін-ту історії України НАН України Валерія Андрійовича Смолія) / В. С. Степанков; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 32 с. – Бібліогр. : с. 24-31.
2. **Гавришук А.** [В. Степанкову та В. Смолію присуджено Державну премію в галузі науки і техніки] // Освіта України. – 2001. – 20 листоп. – С. 3.
3. **Смолій Валерій Андрійович** // Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX – XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 357-358.

Сморжевський Валентин Йосипович



(20.09.1949 р., м. Кам'янець-Подільський) – хірург вищої кваліфікаційної категорії, доктор медичних наук (2002), професор.

Закінчив Київський медичний інститут.

З вересня 1975 року до вересня 1998 року – молодший, старший науковий співробітник Київського науково-дослідного інституту клінічної та експериментальної хірургії Міністерства охорони здоров'я України. З 1988 року працював в Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика МОЗ України на посадах асистента (1988 – 1998), доцента (1998 – 2006), а з 2006 року – професора кафедри хірургії та трансплантології.

Указом Президента України № 1302/2000 від 5 грудня 2000 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Тромбоемболія гілок легеневої артерії та постемболічна легенева гіпертензія: діагностика, лікування та профілактика» (в співавторстві).

Про нього

До 60-річчя Валентина Йосиповича Сморжевського // Хірургія України. – 2009. – № 4. – С. 7.

Собчук Галина Семенівна



(6.01.1930 р., с. Маленки Хмельницького (до 2020 року – Краси́лівського) району) – лікар, музейний працівник, заслужений працівник культури України (1997).

У 1954 році закінчила Вінницький медичний інститут. Працювала головним лікарем Клубівської дільничної лікарні, згодом заступником головного лікаря

Меджибізької районної лікарні. Після закінчення клінічної ординатури Вінницького медичного інституту (1958 – 1960) стала науковим працівником, а з 1968 року – директором Національного музею-садиби М. І. Пирогова.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 600 від 13 грудня 1983 року удостоєна Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за створення музею медицини УРСР, оновлення музею-садиби М. І. Пирогова (в співавторстві).

Соха Володимир Георгійович



(10.12.1962 р., м. Городок) – будівельник.

Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут.

Трудову діяльність розпочав провідним інженером Мостобудівного тресту у м. Рига. Після розпаду Радянського Союзу створив у Ризі будівельну компанію «Росса». Наступним кроком зростання у професійній кар'єрі Володимира Георгійовича стала будівельна компанія Lattex, яку він очолив у 1992 р.

У 1997 р. повертається в Україну і вирішує з допомогою міжнародного концерну «Хенкель» розпочати виробництво сухих будівельних сумішей «Cerezit і Thomsit», шпалерного і монтажного клею, герметиків. Протягом наступних десяти років компанія «Хенкель Баутехнік Україна», яку очолює В. Соха, спорудила в Україні чотири заводи з виробництва сухих будівельних сумішей у містах Київ та Харків.

За допомогу у будівництві і реставрації храмів України В. Соху нагороджено орденом Святого Володимира Української Православної Церкви.

Указом Президента України № 1171/2002 від 16 жовтня 2002 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл робіт «Створення інноваційно-зорієнтованої моделі та умов для підготовки фахівців

будівельної галузі з урахуванням можливостей сучасних матеріалів і технологій» (у співавторстві).

Степанков Валерій Степанович



(18.09.1947 р., с. Слобідка-Рихтівська Кам'янець-Подільського району) – український історик, доктор історичних наук (1993), професор (1995).

У 1969 році з відзнакою закінчив Кам'янець-Подільський педагогічний інститут. Після закінчення інституту рік працював вчителем історії у Сергіївській восьмирічній школі Путильського району Чернівецької області (1969 – 1970 рр.). 1970 року перейшов на посаду асистента кафедри загальної історії Кам'янець-Подільського педінституту. З травня 1971 до травня 1973 року проходив службу у лавах Збройних сил СРСР. Після повернення з військової служби у 1973 році поновився на посаді асистента кафедри загальної історії. 1977 року обійняв посаду старшого викладача кафедри. У 1985 році став доцентом кафедри всесвітньої історії. У 1999 – 2006 роках обіймав посаду завідувача кафедри всесвітньої історії Кам'янець-Подільського державного університету. З 2015 року очолював кафедру всесвітньої історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Сфера наукових інтересів охоплює дослідження проблем історії Української революції XVII ст., Української держави XVII – XVIII ст., політичної свідомості суспільства Гетьманщини XVII – XVIII ст., політичної еліти й козацтва XVII – XVIII ст. тощо.

Указом Президента України № 1168/2001 від 03 грудня 2001 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Україна крізь віки» (в співавторстві).

Література

1. Богдан Хмельницький. – Київ : Либідь, 1995. – 624 с.
2. Українська національна революція XVII ст. (1648 – 1676 рр.). – Київ : Києво-Могилянська академія, 2009. – 447 с.

Про нього

1. Завальнюк О. М. Академік В. С. Степанков: наукова і педагогічна звитяга унікального вченого-історика, патріота і громадянина (до 70-річчя від дня народження) / О. М. Завальнюк // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2017. – Т. 24. – С. 471-491.
2. Степанков Валерій Валерійович // Видатні люди Кам'янець-Подільського району : бібліогр. покажч. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 42.

Таран В'ячеслав Михайлович



(1.07.1950 р., смт Підволочиськ Тернопільської області) – опіковий хірург, кандидат медичних наук (2001).

У 1973 році закінчив Тернопільський медичний інститут. У 1974 – 1982 рр. працював хірургом-комбустіологом Хмельницької обласної клінічної лікарні. У 1982 – 1985 рр. у складі державної делегації працював лікарем-хірургом в Алжирській НДР. У 1985 році – завідуючим опіковим відділенням Хмельницької обласної клінічної лікарні. У 1994 – 1997 рр. працював у Всеафриканському центрі пластичної хірургії та у Всеарабському центрі пластичної хірургії (Ліван). У 1998 році – завідуючим опіковим відділенням Хмельницької обласної клінічної лікарні.

У 2000-х роках працював начальником Хмельницького обласного управління охорони здоров'я.

Указом Президента України № 1171/2002 від 16 грудня 2002 року удостоєний Державної премії України в галузі

науки і техніки за розробку та впровадження нових методів діагностики і раннього хірургічного лікування глибоких опіків та їх наслідків (в співавторстві).

Про нього

Таран В'ячеслав Михайлович : бібліогр. покажч. наук. пр. / Упр. охорони здоров'я Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. обл. наук. мед. б-ка. – Хмельницький : [б. в.], 2002. – 14 с.

Теплінський Юрій Володимирович



(24.03.1950 р., м. Кам'янець-Подільський) – математик, доктор фізико-математичних наук (1992), професор (1996), заслужений працівник освіти України (1998).

У 1970 році закінчив Кам'янець-Подільський педагогічний інститут. У 1972 році вступив до аспірантури Інституту математики АН УРСР.

З 1976 року працював на кафедрі геометрії та методики викладання математики в Кам'янець-Подільському педагогічному інституті.

Указом Президента України № 1190/96 від 11 грудня 1996 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за цикл праць «Нові математичні методи в нелінійному аналізі» (в співавторстві).

Про нього

1. **Копилов С. А.** Юрій Володимирович Теплінський (до 65-річчя від дня народження) : довідково-бібліогр. вид. / С. А. Копилов, І. М. Конет ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. – 48 с. : фот. кольор.

2. **Юрій Володимирович Теплінський** // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 483-486.

3. **Гаврищук А.** Заслужена нагорода // Кам'янець-Подільський вісник. – 1998. – 20 листоп. – С. 3.
4. **Добра новина** // Подолянин. – 1998. – 13 листоп. – С. 1.
5. **Твоя, Кам'яначчино, слава** // Кам'янець-Подільський вісник. – 1997. – 8 лют. – С. 1 : фот.
6. **Конет І.** Творчий доробок науковця // Студентський меридіан. – 1996. – 19 січ. – С. 1.

Цудзевич Борис Олександрович



(02.04.1939 р., м. Красилів – 2015 р., м. Київ) – біолог, доктор біологічних наук (1982), професор (1984), дійсний член Академії наук Вищої школи України (1996), академік-секретар відділення біології АН ВШ України (2000). Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

У 1965 році закінчив Київський університет. Після закінчення вузу залишився у ньому працювати: асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри біохімії біологічного факультету та заступником декана біологічного факультету. Ліквідатор наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Разом з іншими науковцями розробив харчові продукти для підвищення радіорезистентності організму та виведення радіонуклідів.

Указом Президента України № 1256/98 від 17 грудня 1998 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за підручник «Біохімія» (в співавторстві).

Про нього

Лавринчук В. Служіння науці й істині // Духовні витoki Поділля: науковці в історії краю : матеріали V Всеукр. науково-практ. конф. (Хмельницький, 23 квіт. 2015 р.). – Хмельницький, 2015. – С. 280-284.

Чекман Іван Сергійович



(4.10.1936 р., с. Чаньків Кам'янець-Подільського (до 2020 року – Дунаєвецького) району – 26.10.2019 р., м. Київ) – фармаколог, доктор медичних наук (1973), почесний професор Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського (1976), член-кореспондент НАН України (1991), член-кореспондент Академії медичних наук

України (1993), заслужений діяч науки і техніки України (1999).

У 1961 році закінчив Київський медичний інститут. З 1966 року працював в Київському медичному інституті, водночас з 1987 року – директором Київського науково-дослідного інституту фармакології та токсикології.

Працював головним лікарем дільничної лікарні у Волочиському районі (1961 – 1963), аспірантом (1963 – 1966), асистентом (1966 – 1969), доцентом (1969 – 1972), завідувачем (з 1972 р.) кафедри фармакології та клінічної фармакології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Напрями наукових досліджень присвячені вивченню загальної, спеціальної, клінічної та радіаційної фармакології, фармації, а також токсикології і фітотерапії: фізико-хімічна фармакологія, квантова фармакологія і нанофармакологія. Вперше встановив провідну роль комплексоутворення лікарських засобів з компонентами біомембран, як тригерний механізм первинного фармакологічного ефекту, що дозволяє вирішувати фундаментальні питання загальної і клінічної фармакології серцево-судинних, нейротропних і метаболічних препаратів.

Удостоєний Державної премії УРСР у галузі науки і техніки за дослідження з радіаційної фармакології.

Про нього

1. **Козак І.** Іван Сергійович Чекман : до 85-річчя з дня народження // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2021 рік : реком. бібліогр. довід. / Департамент інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ; Хмельниц. міська орг. НСК України. – Житомир, 2020. – С. 156-160. – Бібліогр. в кінці ст.

2. **Виленский Ю.** Іван Чекман: Фармакология – вот истинная энциклопедия и доминанта медицины // Проблемы медицины. – 2001. – № 1-2. – С. 29-33.

3. **Славін В.** Перший медичний навчальний заклад на Поділлі // Подолянин. – 1995. – 12 січ. – С. 3.

Шевченко Федір Павлович



(24.08.1914 р., м. Дунаївці – 01.11.1996 р., м. Київ) – український історик, член-кореспондент АН УРСР (1969), доктор історичних наук (1964), професор (1968).

У 1937 році закінчив Московський історико-архівний інститут, у 1940 році – аспірантуру.

У 1940 – 1941 рр. – директор Чернівецького обласного державного архіву, після початку війни – директор Краснодарського крайового державного архіву. З початку 1942 до листопада 1943 р. завідував архівом РНК, очолював науково-видавничий відділ Архівного управління НКВС Узбецької РСР.

У 1943 – 1945 рр. очолював науково-видавничий відділ Архівного управління НКВС УРСР, з 1944 по 1950 рр. завідував новоствореною кафедрою архівознавства Київського державного університету. У 1949 р. почав працювати в Інституті історії АН УРСР: до 1960 р. очолював відділ історії країн народної демократії, у 1960 – 1963 рр. – відділ допоміжних історичних дисциплін, у 1963 – 1968 рр. – відділ історіографії та джерелознавства. У 1964 – 1967 рр. був заступником директора

Інституту.

Був членом редколегії журналу «Вісник АН УРСР» (1950 – 1951), ученим секретарем Президії АН УРСР (1950 – 1952), від заснування в 1957 до 1972 р. – головним редактором «Українського історичного журналу», у 1959 – 1965 рр. – членом Головної редколегії УРЕ.

У листопаді 1968 р. Ф. П. Шевченка призначили директором Інституту археології, а вже у 1974 р. повернувся до Інституту історії: працював завідувачем відділу історії феодалізму, старшим науковим співробітником відділу історії дружби народів СРСР, керівником неструктурної групи з історичної географії та картографії відділу джерелознавства та допоміжних історичних дисциплін, очолював сектор історичної географії та картографії, був головним науковим співробітником відділу джерелознавства та допоміжних історичних дисциплін.

Наукові інтереси були зосереджені головним чином на вивченні соціально-політичних проблем історії України XVII – XX ст.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 464 від 11 грудня 1984 року удостоєний Державної премії УРСР у галузі науки і техніки за цикл історичних праць.

Література

Гайдамацький рух на Україні в XVIII ст. : зб. документів / Архів. упр. при Раді Міністрів УРСР; Центр. держ. іст. архів у Львові ; ред. І. Л. Бутич. – Київ : Наукова думка, 1970. – 659 с. : іл.

Про нього

1. **Ясь О. В.** «Політичні та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст.» у науковій спадщині Ф. Шевченка : монографія // Український історичний журнал. – 2014. – № 3. – С. 168-200.

2. **Пінчук Ю. А.** Шевченко Федір Павлович // Енциклопедія історії України : у 10 т. / Інститут історії України НАН України ; редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. – Київ, 2013. – Т. 10. – С. 623.

Шинкарук Олег Миколайович



(23.08.1970 р., с. Шрубків Хмельницького району) – генерал-майор, доцент (1997), доктор технічних наук (2001), професор (2003), відмінник освіти України, академік наукової громадської організації «Академія наук прикладної радіоелектроніки», дійсний член Академії інформатизації освіти, заслужений працівник освіти України (2015), ректор Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (2014 – 2020).

У 1991 році закінчив Дніпропетровське вище зенітне ракетне інженерно-командне училище військової протиповітряної оборони.

З 1993 року розпочав науково-педагогічну діяльність в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького на посаді викладача кафедри інженерно-технічних засобів охорони кордону.

З 2002 по 2007 рр. обіймав посаду начальника кафедри інженерного та технічного забезпечення охорони кордону Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

З грудня 2007 р. обіймав посаду завідувача кафедри радіотехніки та зв'язку Хмельницького національного університету, а з січня 2010 р. виконував обов'язки проректора з організації діяльності, контролю та перспективного розвитку.

У 2013 – 2014 рр. – проректор Хмельницького національного університету з науково-педагогічної діяльності.

Серед наукових інтересів – забезпечення надійності радіотехнічних систем, математичне моделювання й оптимізація прийняття рішень, когерентна обробка сигналів в імпульсній радіолокації, національна оборона та безпека державного кордону.

Указом Президента України № 112/2019 від 08 квітня 2019 року удостоєний Державної премії України в галузі

науки і техніки за роботу «Інтелектуальна система охорони державного кордону та об'єктів критичної інфраструктури» (в співавторстві).

Про нього

Шинкарук Олег Миколайович // Прикордонній альма-матер – 30 років! Від витоків до сьогодення (1992 – 2022). – Хмельницький, 2022. – С. 15 : фот.

Шкурін Євген Андрійович



(20.09.1948 р., м. Красилів – 2007 р., м. Красилів) – інженер-конструктор.

Після закінчення Хмельницького технологічного інституту працював на Красилівському агрегатному заводі на посаді інженера-конструктора.

У 1983 році призначений головним конструктором Красилівського машинобудівного заводу.

Указом Президента України № 1513/99 від 1 грудня 1999 року удостоєний Державної премії України у галузі науки і техніки за створення та впровадження комплексу машин та обладнання для механізації вантажно-розвантажувальних робіт в цукровій промисловості.

Про нього

1. **Косюк Г.** Перший лауреат на Красилівщині // Красилівський вісник. – 1999. – 30 груд.

2. **75 років** з дня народження Євгена Андрійовича Шкуріна (1948 – 2007) – інженера-конструктора, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, головного конструктора Красилівського машинобудівного заводу // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2023 рік : реком. бібліогр. довід. / Департамент інформ. діяльності, культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін. ; Хмельниц. ОУНБ ; Хмельниц. обл. від. ВГО

УБА ; Хмельниц. міська орг. Нац. спілки краєзнавців України ; уклад. : О. М. Шеїн, В. М. Борейко ; ред. В. В. Маковська ; відп. за вип. К. А. Чабан. – Хмельницький, 2022. – С. 53.

Шпак Петро Федорович (двічі лауреат)



(17.06.1931 р., с. Дашківці Хмельницького (до 2020 року – Вінницького) району – 21.04.2002 р., м. Київ) – геолог-нафтовик, доктор геолого-мінералогічних наук (1981), професор (1992), член-кореспондент НАН України (1990).

У 1953 році закінчив Львівський політехнічний інститут. Працював геологом Битківського нафтопроміслу, головним геологом управління «Долина нафти», директором Надвірнянської контори розвідувального буріння, головним геологом об'єднання «Укрзахіднафтогаз».

Розробив стратегію пошуків родовищ вуглеводнів та наращування власної ресурсної бази нафти й газу.

Науковий доробок П. Ф. Шпака нараховує понад 230 наукових праць.

Постановою Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР № 620 від 13 грудня 1977 року удостоєний Державної премії УРСР в галузі науки і техніки за високоефективну розвідку і прискорене введення в дослідно-промислову експлуатацію унікального Західно-Крестищенського азоконденсатного родовища.

Постановою Кабінету Міністрів України № 355 від 14 грудня 1991 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за серію монографій та атлас «Геологія і нафтогазоносність Дніпровсько-Донецької западини» як наукова основа прогнозу та пошуків родовищ нафти і газу (в співавторстві).

Про нього

Яцишин М. Петро Федорович Шпак // Гордість Вінковеччини : літературно-попул. вид. / М. Яцишин. – Хмельницький, 2012. – С. 147.

Шумада Іван Володимирович



(21.06.1920 р., с. Кузьминчик Кам'янець-Подільського (до 2020 року – Чемеровецького) району – 13.08.2015 р., м. Київ) – український ортопед-травматолог, доцент (1965), доктор медичних наук (1970), професор (1972).

У 1941 році закінчив Вінницький медичний інститут. З початком німецько-радянської війни служив воєнфельдшером у різних підрозділах (зв'язківців, розвідників, інших частин), які брали участь у бойових діях на Західному, Сталінградському, Центральному і Білоруському фронтах.

Після війни деякий час перебував з групою окупаційних військ у Німеччині, а після демобілізації, у 1946 році, продовжив медичну освіту з 4-го курсу Київського медичного інституту імені О. О. Богомольця, який закінчив у 1948 році. Потім вступив до клінічної ординатури Українського науково-дослідного інституту ортопедії і травматології, одночасно працював у Міністерстві охорони здоров'я УРСР на посаді начальника відділу розподілу медичних кадрів. У 1954 – 1958 роках працював спочатку інструктором, потім завідувачем сектору охорони здоров'я в ЦК Компартії України. 1958 року був призначений на посаду заступника міністра охорони здоров'я УРСР, відповідальним за кадри, та членом Колегії Міністерства, де працював до 1969 року. 1969 року призначений директором Київського науково-дослідного інституту травматології і ортопедії.

Указом Президента України № 1190/96 від 11 грудня 1996 року удостоєний Державної премії України у галузі науки і техніки за розроблення та впровадження у медичну

практику реконструктивно-відновних операцій на великих суглобах при їх ушкодженні та ортопедичних захворюваннях (в співавторстві).

Про нього

1. **100 років** з дня народження Івана Володимировича Шумади // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2020 рік : реком. бібліогр. довід. / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ; Хмельниц. міська орг. НСК України; уклад. : О. М. Шеїн, В. М. Борейко. – Хмельницький, 2019. – С. 41.

2. **Іван Володимирович Шумада** // Травма. – 2015. – № 4. – С. 105-106.

Щербань Михайло Ілліч



(23.02.1921 р., с. Зарічанка Кам'янець-Подільського (до 2020 року – Чемеровецького) району – 21.08.2000 р., м. Київ) – географ-кліматолог, доктор географічних наук (1974), професор.

У 1944 – 1945 роках – розвідник стрілецького полку Першого Українського фронту. Нагороджений орденами 1-го та 2-го ступенів, Слави 3-го ступеня та медалями «За відвагу» (1944), «За оборону Києва».

У 1945 році закінчив Київський університет. У 1946 – 1949 роках працював у Київській науково-дослідній геофізичній обсерваторії (1947 – 1949 рр. – завідувач відділу актинометрії). У 1950 – 1952 рр. – аспірант Київського університету. У 1952 – 1991 рр. працював у Київському університеті: старшим викладачем, доцентом, професором.

Досліджував альbedo (відбивну здатність) різних видів діяльних поверхонь, радіаційний та тепловий режим земної поверхні і атмосфери. Визначив кількісні показники розподілу рідких атмосферних опадів на схилах височин різної експозиції та крутизни. Розробив теорію, механізми та закономірності

формування і кількісні показники мікрокліматичних контрастів природних зон, враховуючи складові величини радіаційного балансу земної поверхні. Обґрунтував необхідність вивчення термічного режиму та кількості опадів окремо протягом дня і ночі з точки зору їх різного впливу на вегетацію сільськогосподарських культур.

Указом Президента України № 617/93 від 31 грудня 1993 року удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки за монографію «Теоретичні основи регіонального природокористування в Україні».

Література

Клімати земної кулі : посіб. для вчителів. – Київ : Радянська школа, 1986. – 165 с.

Географічний показчик

А

Авратин, село Хмельницького району 65

Алжирська НДР 70

Алчевськ, місто Луганської області 13

Б

Битків, село Івано-Франківської області 78

Богданівка, село Тернопільської області 65

Богородчани, смт Івано-Франківської області 50

Бортничі, околиця Києва 35

Борщів, село Київської області 62

Боярка, місто Київської області 25

В

Василівка, село Хмельницького району 53

Васильків, село Київської області 32

Велика Слобідка, село Кам'янець-Подільського району 46

Вінниця, місто 7, 26, 31, 46, 63, 67-68, 79

Вовковинці, село Хмельницького району 26-27

Волинь 43

Волосів, село Житомирської області 65

Волоське, село Хмельницького району 26

Волочиськ 41

Волочиський район 73

Воробіївка, село Шепетівського району 57

Г

Глібки, село Хмельницького району 38

Говори, село Хмельницького району 50

Гордіївка, село Вінницької області 11

Горенка, село Київської області 25

Городок, місто 36, 59, 68

Гриців, село Шепетівського району 37

Грузія 8

Грушка, село Кам'янець-Подільського району 12

Д

Дашківці, село Хмельницького району 56, 78

Дніпровсько-Донецька западина 28

Дубно, місто Рівненської області 62

Дунаївці, місто 7, 49, 74, 86

Дятилівка, село Шепетівського району 45

Ж

Жовті Води, місто Дніпропетровської області 6

З

Забілка (смт Гриців) Шепетівського району 37

Загінці, село Хмельницького району 30

Зарічанка, село Кам'янець-Подільського району 80

І

Іванківці, село Кам'янець-Подільського району 48

Івано-Франківськ, місто 50-52

К

Казахстан 7

Камінь, село Конотопського району Сумської області 63

Кам'янець-Подільський, місто 7-8, 10-16, 22, 31, 33, 35, 40, 42-43, 46, 48-49, 50, 60, 65-67, 69, 70-72, 86-89

Київ, місто 6-9, 11-40, 42-48, 51, 53-55, 57-58, 60-63, 66-68, 70, 72-75, 78-81, 86-90

Клубівка, село Шепетівського району 35, 67

Красилів, місто 44, 72, 77

Краснодар, місто 74

Крим 45

Кузьминчик, село Кам'янець-Подільського району 79

Куکیلники, село Івано-Франківської області 50

Л

Лебедівка, село Київської області 25

Лиса Гора, село Миколаївської області 31

Литовська Республіка 25

Ліван 70

Луцьк, місто 14, 43

Львів, місто 7-8, 28, 35-36, 40, 42, 46, 56-57, 66, 78

М

Маленки, село Хмельницького району 40, 67

Малі Мацевичі, село Хмельницького району 43

Маріуполь, місто Донецької області 50-51

Мар'янівка, село Хмельницького району 28

Москва, місто 10, 12, 15, 29, 31, 40, 52, 74

Музичанка, село Київської області 25

Н

Ніжин, село Чернігівської області 65

Німеччина 79

О

Одеса 48

Онацьківці, село Шепетівського району 18

П

Пакистан 29

Пилява, село Хмельницького району 39

Північна Україна 11

Підволочиськ, місто в Тернопільській області 70

Плоска, село Шепетівського району 58

Полонне, місто 20, 24, 62-63, 89

Полтава, місто 31

Проскурівка, село Хмельницького району 47

Пустинка, село Чернігівської області 11

Р

Рига, місто у Латвії 68

Рівне, місто 15

Ружична, село Хмельницького району 54-55

С

Сакраменто, місто у США 53

Сергіївка, село Чернівецької області 69

Славута, місто 6

Слобідка-Рихтівська, село Кам'янець-Подільського району 69

Смотрич, село Кам'янець-Подільського району 22, 51

Старокостянтинів, місто 25

Степанівка, село Кам'янець-Подільського району 22

Східна Європа 61

Т

Ташкент, місто 33

Тернопіль, місто 27, 70, 73, 88

Тернопільська область 65

Топчіївка, село Чернігівської області 20

Трительники, село Хмельницького району 40

У

Ужгород, місто 53

Узбекистан 8

Улан-Батор, місто Монгольської Народної Республіки 6

Умань, місто 8

Усове Озеро, урочище Донецької області 11

Ф

Фрязіно, місто Московської області 37

Х

Харків, місто 8, 10, 13, 23, 35, 60, 68

Хижники, село Хмельницького району 21, 23

Хмельницький (Проскурів), місто 15, 17, 27, 30, 32, 47, 50, 56, 60, 63-64, 70-72, 76-80, 86-90

Хмельниччина 20, 26

Хутір, село Шепетівського району 14

Ч

Чаньків, село Кам'янець-Подільського району 73

Чернівці, місто 26, 43, 60, 74

Чернігів, місто 11, 28, 37

Ш

Шрубків, село Хмельницького району 76

Ю

Юрківці, село Кам'янець-Подільського району 29

Я

Ярмолинці, смт 48

Список використаних джерел

(матеріал розміщений в алфавітному порядку назв
друкованих та інтернет-ресурсів)

1. Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX – XX ст. : Історіографія. Біобібліографія. Матеріали / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський : [б. в], 1993. – 479 с.

2. Блажевич Ю. І. Вони прославляли і прославляють наш край : монографія / Ю. І. Блажевич ; Хмельниц. церковно-іст. т-во; Хмельниц. обл. та міська орг. Нац. спілки краєзнавців України. – Хмельницький : ХГПА, 2021. – 200 с.

3. Дунаєвщина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій : матеріали наук. краєзн. конф. / Ін-т історії України НАН України; Всеукр. спілка краєзнавців; Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т. – Київ : Рідний край, 1997. – 248 с.

Вип. 2. – Київ; Кам'янець-Подільський; Дунаївці : [б. в.], 2000. – 331 с.

Вип. 3. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. – 331 с.

Вип. 4 / Дунаєвц. райрада; Центр дослідж. історії Поділля ін-ту історії України НАН України; Дунаєвц. район. б-ка; Район. орг. Всеукр. спілки краєзнавців ; гол. ред. В. С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Медобори, 2008. – 624 с.

Вип. 5 / Дунаєвц. райдержадмін.; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка; Центр дослідж. історії Поділля ін-ту історії України НАН України та ін. ; гол. ред. В. С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2013. – 648 с. : табл.

Вип. 7 / Дунаєвц. райдержадмін.; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка; Центр дослідж. історії Поділля ін-ту історії України НАН України та ін. ; гол. ред. В. С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2019. – 560 с. : табл.

Вип. 8 / Дунаєвц. райдержадмін.; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка; Центр дослідж. історії Поділля ін-ту історії України НАН України та ін. ; гол. ред. В. С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2020. – 552 с. : табл., фот.

4. Духовні витоки Поділля: науковці в історії краю : матеріали V Всеукр. науково-практ. конф., м. Хмельницький, 23 квіт. 2015 р. / М-во освіти і науки України; Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. гуманітарно-пед. акад. та ін. ; гол. ред. І. М. Шоробура та ін. – Хмельницький : ХГПА, 2015. – 440 с.

5. Енциклопедія сучасної України : в 23 т. / НАН України; Наук. т-во ім. Т. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2001 – 2021.

6. Завальнюк О. М. Минуле і сучасне Кам'янець-Подільського: політики, військові, підприємці, діячі освіти, науки, культури й медицини : іст. нариси / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький, В. Б. Стецюк. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. – 452 с. : портр.

7. Зведений краєзнавчий каталог «Краєзнавство Хмельниччини» : http://ecatalog.ounb.km.ua/cgi-bin/irbis64r_14/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=KEZKK&P21DBN=KEZKK&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR.

8. Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2018 рік : реком. бібліогр. довід. / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. міська орг. Нац. спілки краєзнавців України; Хмельниц. ОУНБ ; уклад. : В. О. Мельник, О. О. Грицишина ; ред. : В. В. Маковська, К. А. Чабан, Т. Ф. Марчак, відп. К. А. Чабан. – Хмельницький : Цюпак А. А., 2017. – 204 с. – Бібліогр. в кінці ст.

9. Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2019 рік : реком. бібліогр. довід. / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. міська орг. Нац. спілки краєзнавців України; Хмельниц. ОУНБ ; уклад. : В. О. Мельник, О. О. Грицишина ; ред. : В. В. Маковська, Т. А. Шмаль, відп. К. А. Чабан. – Хмельницький : Мельник А. А., 2018. – 156 с. – Бібліогр. в кінці ст.

10. Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2020 рік : реком. бібліогр. довід. / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.;

Хмельниц. ОУНБ; Хмельниц. міська орг. Нац. спілки краєзнавців України ; уклад. : О. М. Шеїн, В. М. Борейко ; ред. : В. В. Маковська, Т. А. Шмаль ; відп. К. А. Чабан. – Хмельницький : Стрихар А. М., 2019. – 156 с. – Бібліогр. в кінці ст.

11. Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2021 рік : реком. бібліогр. довід. / Департамент інформ. діяльності, культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ; Хмельниц. міська орг. Нац. спілки краєзнавців України ; уклад. : О. М. Шеїн, В. М. Борейко; ред. : В. В. Маковська, Т. А. Шмаль ; відп. К. А. Чабан. – Житомир : Євенок О. О., 2020. – 192 с. – Бібліогр. в кінці ст.

12. Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2022 рік : реком. бібліогр. довід. / Департамент інформ. діяльності, культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ; Хмельниц. міська орг. Нац. спілки краєзнавців України ; уклад. : О. М. Шеїн, В. М. Борейко; ред. : В. В. Маковська, Т. А. Шмаль ; відп. К. А. Чабан. – Хмельницький : Стрихар А. М., 2021. – 168 с. – Бібліогр. в кінці ст.

13. Кам'янець-Подільський державний університет в особах : в 3 т. / ред. О. М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський, 2003 – 2008. – Т. 1 – 3.

14. Картковий зведений краєзнавчий каталог.

15. Кохановський О. Б. Деражнянина древня і вічно юна : ілюстр. іст. нарис / О. Б. Кохановський, В. К. Куцюк. – Тернопіль : Чарівниця, 2008. – 92 с. : фот.

16. Мазурик Є. В. Нариси про минуле і сьогодення медицини Кам'янця-Подільського та Хмельниччини. – Кам'янець-Подільський, 1999. – С. 234-237.

17. Науковці України. Еліта держави : Катеринчук Іван Степанович // Видавництво Логос Україна : вебсайт. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу : <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued2&id=685>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 11.11.2022.

18. Новітня історія України: Славетна Вінниччина 2006 – Національний музей-садиба М. І. Пирогова. Генеральний директор – Собчук Галина Семенівна // Українська конфедерація журналістів. – Електрон. дані. – [б. м.], [б. д.]. – Режим доступу : <https://who-is-who.ua/main/page/vinnica2006/79/175>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 11.11.2022.

19. Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. : в 24 т. / М-во освіти і науки України; Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. – Кам'янець-Подільський : ОЮМ, 1998 – 2017. – Т. 1 – 24.

20. Полонне: минуле і сучасне / Г. Г. Кобильчак, В. А. Паска, В. П. Коваль. – Полонне : Приватна друкарня, 2008. – 384 с. : фот.

21. Сморжевський Валентин Йосипович // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Київ, 2020. – Режим доступу :

https://uk.wikipedia.org/wiki/Сморжевський_Валентин_Йосипович. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 11.11.2022.

22. Українська Православна Церква. Нагороди та титули 2010 – Соха Володимир Георгійович // Українська конфедерація журналістів. – Електрон. дані. – [б. м.], [б. р.].

– Режим доступу : <https://who-is-who.ua/main/page/pravoslcerkov2009/70/384>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 11.11.2022.

23. Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем : Григорук Валерій Іванович // Київський національний університет імені Тараса Шевченка : вебсайт. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу : <https://rex.knu.ua/staff/g/grygoruk-valerij-ivanovych/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 11.11.2022.

24. Хмельницькі краєзнавчі студії : науково-краєзн. зб. Вип. 1-36 / Нац. спілка краєзнавців України; Хмельниц. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України; Центр дослідж. історії Поділля; ред. кол. Л. В. Баженов. – Хмельницький : [б. в.], 2014 – 2022.

25. Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біогр. вид. / УА геральдики, товарного знаку та логотипу ; упоряд. : В. В. Болгов, І. В. Болгов. – Київ : Книга, 2003. – 206 с.

26. Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біогр. вид. Вип. 2 / УА геральдики, товарного знаку та логотипу ; упоряд. : В. В. Болгов, І. В. Болгов. – Київ : Книга, 2004. – 160 с. : фот.

27. Щербань М. І. // Географи Київського університету. – Електрон. дані. – Київ, 2022. – Режим доступу : <https://knu.uageo.com/personalities/shcherban-mi/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 11.11.2022.

28. Яцишин М. С. Гордість Вінковеччини / М. С. Яцишин. – Хмельницький : Цюпак А. А., 2012. – 244 с. : фот.

Кн. 2 / М. С. Яцишин. – Хмельницький : Цюпак А. А., 2015. – 148 с. : фот.

Зміст

Передмова.....	3
З історії нагороди.....	4
Лауреати Державної премії України (СРСР, УРСР) в галузі науки і техніки – наші земляки	
Антонюк Анатолій Євдокимович.....	6
Бабляк Дмитро Євгенович.....	7
Бажан Микола Платонович.....	8
Барановський Герман Олексійович.....	10
Березанська Софія Станіславівна.....	11
Білоус Анатолій Григорович.....	12
Білоус Аполлон Максимович.....	13
Брега Галина Степанівна.....	14
Брицин Віктор Михайлович.....	15
Войціцький Володимир Михайлович.....	16
Ганнопольський Ель Маркович.....	17
Горіцький Олексій Васильович.....	18
Городній Микола Михайлович.....	20
Григорук Валерій Іванович.....	21
Гуменюк Галина Денисівна.....	22
Доброчаєва Дарія Микитівна.....	23
Заїка Микола Іванович.....	24
Зайчук Валентин Олександрович.....	25
Зозуля Іван Савович.....	26
Кабишев Борис Петрович.....	28
Капиця (Капіца) Михайло Степанович.....	29
Катеринчук Іван Степанович.....	30
Квасницький Олексій Володимирович.....	31
Кириленко Володимир Анатолійович.....	32
Кільчевський Микола Олександрович.....	33
Кірпи Георгій Миколайович.....	35
Ковальчук Борис Іванович.....	36
Ковтонюк Микола Пилипович.....	37
Когут Георгій Іванович.....	38
Козлик Григорій Олександрович.....	39
Кокойко Іван Михайлович.....	40
Коляно Юрій Михайлович.....	40

Котляр Микола Федорович.....	42
Кравчук Василь Остапович.....	43
Кравчук Леонід Васильович.....	44
Кузьмук Олександр Іванович.....	45
Лаврик Семен Семенович.....	46
Лисий Микола Іванович.....	47
Мазуренко Антон Станіславович.....	48
Мартинюк Дмитро Іванович.....	48
Мельник Іван Опанасович.....	50
Нагаєвський Ігор Дмитрович.....	50
Нейко Євген Михайлович.....	51
Ніколайчук Віталій Іванович.....	53
Павловський Михайло Антонович.....	54
Павлюк Володимир Васильович.....	56
Паламарчук Максим Мартинович.....	57
Перестюк Микола Олексійович.....	58
Петришин Олександр Віталійович.....	59
Приходнюк Олег Михайлович.....	60
Прядко Микола Олексійович.....	62
Скиба Микола Єгорович.....	63
Смолій Валерій Андрійович.....	65
Сморжевський Валентин Йосипович.....	67
Собчук Галина Семенівна.....	67
Соха Володимир Георгійович.....	68
Степанков Валерій Степанович.....	69
Таран В'ячеслав Михайлович.....	70
Теплінський Юрій Володимирович.....	71
Цудзевич Борис Олександрович.....	72
Чекман Іван Сергійович.....	73
Шевченко Федір Павлович.....	74
Шинкарук Олег Миколайович.....	76
Шкурін Євген Андрійович.....	77
Шпак Петро Федорович.....	78
Шумада Іван Володимирович.....	79
Щербань Михайло Ілліч.....	80
Географічний показник.....	82
Список використаних джерел.....	86

Довідкове видання

**Лауреати
Державної премії України
в галузі науки і техніки:
Хмельницька область**

Відповідальна за випуск:

Чабан К. А.

Комп'ютерне опрацювання, редагування,
комп'ютерна верстка:

Шейн О. М., Шмаль Т. А.

Дизайн обкладинки:

Шмаль Т. А.

Формат 60×84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Друк цифровий. Наклад 20 пр.

Віддруковано з готового оригінал-макета.